

Høring av endringer i den yrkesfaglige tilbudstrukturen

Uttalelse - Delta - en arbeidstakerorganisasjon i YS

Status: Innsendt til Utdanningsdirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: einar.hanisch@delta.no

Innsendt av: Einar Hanisch

Innsenders e-post: einar.hanisch@delta.no

Innsendt dato: 24.08.2017

Hvilken organisasjon?: Delta - en arbeidstakerorganisasjon i YS
Organisasjon (Privat)

Stilling: Rådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk

1. BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

Utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk						
Programområder		Programområder			Fører til	Yrkesbetegnelse
Videregående trinn 1 (Vg1)	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift				
1. år	2. år	3. år	4. år	5. år		
Bygg- og anleggsteknikk	Anleggsgartner 1	Anleggsgartner			Fagbrev	Anleggsgartner
	Anleggsteknikk 2	Anleggsteknikk med mulige fordypingsområder 3			Fagbrev	Anleggsteknikkfaget
	Betong og mur	Betongfaget			Fagbrev	Betongfagarbeider
		Murerfaget			Svennebrev	Murer
	Møbel og treteknikk	Treindustri med mulige fordypningsområder 4			Fagbrev	Fagoperatør i treindustri
		Møbelsnekkerfaget			Svennebrev	Møbelsnekker
	Overflateteknikk	Industrialfaget			Fagbrev	Industrialmaler
		Malarfaget			Svennebrev	Maler
	Rør	Rørleggerfaget			Svennebrev	Rørlegger
	Tømrer	Stillasbyggerfaget 5			Fagbrev	Stillasbygger
		Tømrerfaget			Svennebrev	Tømrer
	Ventilasjon, membran og takteking	Tak- og membrantekkerfaget			Fagbrev	Tak- og membrantekker
		Ventilasjons- og blikkenslagerfaget			Svennebrev	Blikkenslager
		Isolaterfaget			Fagbrev	Isolater
	Ale programområder unntatt særlep	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse				Generell studiekompetanse
	Særlep					
	Bygghjulfaget				Fagbrev	Bygghjulfagarbeider
	Feierfaget				Svennebrev	Feier
	Glassfaget				Fagbrev	Glassfagarbeider
	Gipsmakerfaget				Svennebrev	Gipsmaker
	Kurmakerfaget				Svennebrev	Kurmaker
	Renholdsoperatørfaget				Fagbrev	Renholdsoperatør
	Steinfaget				Fagbrev	Steinfagarbeider
	Bøkkerfaget				Svennebrev	Bøkker
	Orgelbyggerfaget				Svennebrev	Orgelbygger
	Tredreierfaget				Svennebrev	Tredreier
	Treskjærerfaget				Svennebrev	Treskjærer
	Trebåbyggerfaget				Fagbrev	Trebåbygger

Tekst markert med rødt = det høres to ulike alternativer

a) plassering i utdanningsprogrammet for tradisjonshåndverk; b) plassering i utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk

Navneendring til møbel og treteknikk skjer dersom Vg3 møbelsnekkerfaget flyttes til bygg- og anleggsteknikk

1 Kan tas som kryssløp fra Vg1 naturbruk

2 Kan tas som kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon

3 Forslag om valgbare fordypningsområder i Vg3 anleggsteknikk:

Anleggsmaskinfører

Fjell- og bergverk

Vei- og anlegg

Banemontør

Asfalt

Anleggsrørlegger (med kryssløp også fra Vg2 rør)

Veidrift- og veivedlikehold

4 Forslag som valgbare fordypningsområder i Vg3 Treindustri

Trevare- og bygginnredningsfaget

Trelastfaget

Limrefaget

5 Kan tas som kryssløp fra Vg2 betong og mur

De fleste bygg- og anleggsfagene er fag med lange tradisjoner for å ta inn lærlinger, og fagarbeideren har en definert plass i arbeidsdelingen i virksomhetene. Det foreslås ingen endringer på Vg1.

Det foreslås å dele Vg2 byggteknikk i Vg2 tømrer, og Vg2 betong og mur. Videre foreslås det å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

Det foreslås å legge ned Vg3 anleggsmaskinførerfaget, Vg3 asfaltfaget, Vg3 banemontørfaget, Vg3 fjell- og bergverksfaget og Vg3 vei- og anleggsfaget. Det foreslås at disse blir

fordypningsområder i et nytt Vg3 anleggsteknikk, med to nye fordypningsområder; veidrift og veivedlikehold og anleggsrørlegger.

Det foreslås å slå sammen Vg3 limtreproduksjonsfaget, Vg3 trelastfaget og Vg3 trevare- og bygginnredningsfaget, og at disse lærefagene blir utgangspunkt for valgbare fordypninger i et nytt Vg3 treindustri.

Det foreslås at de to særløpsfagene gipsmaker og kurvmaker flyttes fra dagens utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Det foreslås å flytte anleggsgartnerfaget fra utdanningsprogram for naturbruk til utdanningsprogram bygg- og anleggsteknikk.

Det foreslås å høre to alternative plasseringer for Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag (bøkker, møbelsnekker, orgelbygger, tredreier, treskjærer) samt trebåtbygger: *enten* å plassere Vg2 trearbeid med tilhørende lærefag under et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, *eller* å flytte lærefagene til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, se *Design og håndverk, 1.4 Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag*. Ved flytting til bygg- og anleggsteknikk foreslås at møbelsnekkerfaget inngår i et nytt Vg2 møbel og treteknikk, mens bøkker, orgelbygger, tredreier, treskjærer og trebåtbygger omgjøres til særløpsfag på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk

1.1. VG1 BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

Det foreslås ingen endringer på Vg1 bygg- og anleggsteknikk.

1.1.1. BEGRUNNELSE FOR INGEN ENDRINGER PÅ VG1 BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

For å møte de raske endringene i arbeidslivet mener faglig råd for bygg- og anleggsteknikk at bredden i kompetanse på Vg1 bygg- og anleggsteknikk beholdes. Imidlertid foreslår bransjene at flere Vg2-tilbud i dagens struktur splittes opp, og argumenterer for at en spesialisering på Vg2 er nødvendig for å opprettholde et samlet Vg1 bygg- og anleggsteknikk.

1.2. VG2 BYGGTEKNIKK

Det forslås å dele Vg2 byggteknikk i Vg2 tømmer og Vg2 betong og mur.

1.2.1. BEGRUNNELSE FOR Å DELE VG2 BYGGTEKNIKK I VG2 TØMRER OG VG2 BETONG OG MUR

Evalueringen av Kunnskapsløftet på yrkesfag har pekt på at bredden i enkelte tilbud på Vg2 er en utfordring, særlig når det gjelder lærefag med få felleselementer. Elever som orienterer seg tidlig mot enkelte lærefag, oppfatter at opplæringen på Vg2 er for lite rettet mot ønsket yrke eller lærefag. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk begrunner forslaget med at det er behov for tidligere spesialisering i Vg2. Forslag om mulige delinger av eksisterende Vg2 ble også behandlet i St. Meld nr. 20 *På rett vei*. En deling vil kunne styrke det faglige innholdet på Vg2, slik at elevene kan bruke mer tid på forberedelse til det enkelte lærefag.

Vg2 byggteknikk er blant de tilbudene på Vg2 som har flest elever. Dersom Vg2 byggteknikk deles i to, vil det trolig bli opprettet tilbud i alle fylker dersom dagens søkertall opprettholdes. Vg2 byggteknikk har i gjennomsnitt hatt 2168 elever årlig siste tre årene og blir tilbudt i alle

fylker. I 2016 var det 314 søkere til læreplass i betongfaget, 158 i murerfaget, 32 i stillasbyggerfaget og 2077 for tømrerfaget.

Vi ber høringsinstansene også vurdere eventuell risiko ved deling. En deling av Vg2 byggteknikk vil kunne gjøre det vanskeligere for fylkeskommunene å tilby begge de nye Vg2-tilbudene. Dette vil avhenge av hvor mange elever som søker nye Vg2-tilbud, og om det er bedrifter som etterspør lærlinger innenfor disse lærefagene. Høringsinstansene må også vurdere om deling av Vg2 byggteknikk kan innebære risiko for redusert fullføring av videregående opplæring, fordi det etter deling vil være færre lærefag å velge mellom for elevene.

Et alternativ til å dele Vg2 byggteknikk i to nye programområder, kan være å utnytte de mulighetene som ligger i programfaget *Yrkesfaglig fordypning (YFF)*. Vi ber derfor høringsinstansene vurdere om yrkesfaglig fordypning kan være en løsningsom kan gi elever og skoler mulighet til tidligere spesialisering, både i Vg1 og i Vg2. YFF har totalt 421 timer (60 min) fordelt på Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i lærefagene som utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk fører fram til. Høringsinstansene bes kommentere eventuell bruk av YFF i kommentarfeltet.

? Bør Vg2 byggteknikk deles i Vg2 tømrer og Vg2 betong og mur?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.3. VG3 STILLASBYGGERFAGET OG VG3 TØMRERFAGET

Det foreslås å videreføre lærefagene. Lærefagene skal bygge på nytt Vg2 tømrer, se 1.2 Vg2 byggteknikk.

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 STILLASBYGGERFAGET OG VG3 TØMRERFAGET SKAL BYGGE PÅ NYTT VG2 TØMRER

Vg3 stillasbyggerfaget og Vg3 tømrerfaget bygger i dagens struktur på Vg2 byggteknikk. Som en konsekvens av forslaget om å dele Vg2 byggteknikk i Vg2 betong og mur og Vg2 tømrer, foreslås det at Vg3 stillasbyggerfaget og Vg3 tømrerfaget bygger på et nytt Vg2 tømrer.

? Støtter dere forslaget om at Vg3 stillasbyggerfaget og Vg3 tømrerfaget skal bygge på et nytt Vg2 tømrer?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.4. VG2 KLIMA-, ENERGI- OG MILJØTEKNIKK

Det foreslås å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

1.4.1. BEGRUNNELSE FOR Å DELE VG2 KLIMA-, ENERGI- OG MILJØTEKNIKK I VG2 RØR OG VG2 VENTILASJON, TAKTEKING OG MEMBRAN.

Evalueringen av Kunnskapsløftet på yrkesfag har pekt på at bredden i enkelte tilbud på Vg2 er en utfordring, særlig når det gjelder lærefag med få felleselementer. Elever som orienterer seg tidlig mot enkelte lærefag, oppfatter opplæringen på Vg2 som lite rettet mot ønsket yrke eller lærefag. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk begrunner forslaget med at det er behov for tidligere spesialisering i Vg2. Forslag om mulige delinger av eksisterende Vg2 ble også behandlet i St. Meld nr. 20 *På rett vei*. En deling vil kunne styrke det faglige innholdet på Vg2, slik at elevene kan bruke mer tid på forberedelse til ønsket lærefag.

Tabellen viser antall elever på Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk per 1. oktober. Det framgår av tallene at det er en risiko for at elevtallet, dersom det holder seg stabilt, vil være lavt når det gjelder muligheter for opplæring innenfor både et nytt Vg2 rør og et nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

	2014-2015	2015-	2016-
Akershus	57	38	37
Aust-Agder	26	22	13
Buskerud	44	40	36
Finnmark	7	13	14
Hedmark	27	26	19
Hordaland	29	28	25
Møre og Romsdal	28	14	26
Nordland	37	43	40
Nord-Trøndelag	25	15	22
Oppland	27	20	22
Oslo	33	38	33
Rogaland	53	58	58
Sogn og Fjordane	22	17	8
Sør-Trøndelag	45	54	50
Telemark	30	26	25
Troms	25	26	22
Vest-Agder	29	30	27
Vestfold	16	7	12
Østfold	56	49	44

Kilde: Utdanningsdirektoratet (Statistikkportalen)

Vi ber derfor høringsinstansene også vurdere eventuell risiko ved deling. En deling av Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk vil kunne gjøre det vanskeligere for fylkeskommunene å tilby begge de nye tilbudene på Vg2. Dette vil avhenge av hvor mange elever som søker nye Vg2, og om det er bedrifter som etterspør lærlinger innenfor disse lærefagene. Høringsinstansene må også vurdere om det å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk også kan innebære risiko for redusert fullføring av videregående opplæring, fordi det etter deling vil være færre lærefag å velge mellom for elevene. Et alternativ til å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i to nye programområder, kan være å utnytte de mulighetene som ligger i programfaget *Yrkesfaglig fordypning (YFF)*.

Vi ber derfor høringsinstansene vurdere om yrkesfaglig fordypning kan være en løsningsom kan gi elever og skoler mulighet til tidligere spesialisering, både i Vg1 og i Vg2. YFF har totalt 421 timer

(60 min) fordelt på Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i lærefagene som utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk fører fram til. Høringsinstansene bes kommentere eventuell bruk av YFF i kommentarfeltet.

Bør Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk deles i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, takteking og membran?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5. VG3 RØRLEGGERFAGET

Det foreslås å videreføre lærefaget uten endringer. Lærefaget skal bygge på et nytt Vg2 rør, se 1.4Vg2 klima, - energi- og miljøteknikk.

1.5.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 RØRLEGGERFAGET SKAL BYGGE PÅ NYE VG2 RØR

Vg3 rørleggerfaget bygger i dagens struktur på Vg2 klima, energi- og miljøteknikk. Som en konsekvens av å dele Vg2 klima, energi- og miljøteknikk i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, takteking og membran, foreslås det at Vg3 rørleggerfaget bygger på et nytt Vg2 rør.

Bør Vg3 rørleggerfaget bygge på et nytt Vg2 rør?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.6. VG3 TAK- OG MEMBRANTEKKERFAGET OG VG3 VENTILASJONS- OG BLIKKENSLAGERFAGET

Det foreslås å videreføre lærefagene. Lærefagene skal bygge på nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran, se 1.4 Vg2 klima-, energi og miljøteknikk. Vi gjør oppmerksom på at det er samtidig foreslås å gjøre om Vg3 isolatørfaget til 2+2-modell, og at faget skal bygge på Vg2 ventilasjon, takteking og membran, se 1.4Vg2 klima-, energi og miljøteknikk.

1.6.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 TAK- OG MEMBRANTEKKERFAGET OG VG3 VENTILASJONS- OG BLIKKENSLAGERFAGET SKAL BYGGE PÅ NYE VG2 VENTILASJON, TAKTEKING OG MEMBRAN

Vg3 tak- og membrantekkerfaget og Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget bygger i dagens struktur på Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk. Som en konsekvens av å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, takteking og membran, foreslås det at Vg3

tak- og membrantekkerfaget og Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget bygger på et nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

? Bør Vg3 tak- og membrantekkerfaget og Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget bygge på et nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.7. VG3 ISOLATØRFAGET

Det foreslås å endre opplæringsmodellen for isolatørfaget fra særløp til ordinær 2+2-modell. Faget skal følge av et eventuelt nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran, se 1.4 Vg2 klima-, energi og miljøteknikk.

1.7.1. BEGRUNNELSE FOR ENDRE OPPLÆRINGSMODELL FOR VG3 ISOLATØRFAGET

Ved å gjøre faget om fra særløp til 2+2 modell der faget bygger på et nytt Vg2-tilbud for ventilasjon, membran og takteking, vil elevenes grunnlag for læretiden i Vg3 isolatørfaget kunne bli mer relevant. Endringen vil styrke bredden i det nye Vg2, da det vil lede ut i tre lærefag i stedet for to.

? Bør opplæringsmodell for Vg3 isolatørfaget fra særløp til 2+2-modell hvor opplæringen skal legges til et evt. nytt Vg2 ventilasjon, takteking og membran, se 1.4 Vg2 klima-, energi og miljøteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.8. VG3 RENHOLDSOPERATØRFAGET

Det foreslås å endre opplæringsmodellen for Vg3 renholdsoperatørfaget fra 2+2-modell til særløp (1+3-modell).

1.8.1. BEGRUNNELSE FOR ENDRE OPPLÆRINGSMODELL FOR VG3 RENHOLDSOPERATØRFAGET

Fagbrev som renholdsoperatør tas nesten utelukkende av voksne gjennom praksiskandidatordningen (99 prosent), og en omgjøring av opplæringsmodellen fra 2+2 til særløp vil være en bedre tilpasning til bransjens behov for å rekruttere fagarbeidere.

? Bør renholdsoperatørfaget endres fra 2+2-modell til særløp (1+3-modell)?

1.9. VG2 TRETEKNIKK

Det høres to alternative forslag for trearbeidsfagene som i dag ligger på design og håndverk, der det ene alternativet er å flytte Vg3 møbelsnekkerfaget til Vg2 treteknikk på bygg- og anleggsteknikk. Det andre alternativet er at programområdet videreføres i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se *Design og håndverk, 1.4 Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag*.

Dersom det blir besluttet å flytte Vg3 møbelsnekkerfaget fra design og håndverk til Vg2 treteknikk på bygg- og anleggsteknikk, foreslås det å endre fagbetegnelsen på programområdet Vg2 treteknikk til Vg2 møbel og treteknikk.

Det vises også til forslaget om å slå sammen lærefagene som i dag følger av dagens Vg2 treteknikk: Vg3 limtreproduksjonsfaget, Vg3 trelastfaget og Vg3 trevare- og bygginnredningsfaget til ett nytt lærefag, Vg3 treindustrifaget. Det er videre foreslått at disse tre lærefagene blir valgbare fordypningsområder i det nye lærefaget, Vg3 treindustrifaget, se *1.10 Vg3 limtreproduksjonsfaget, Vg3 trelastfaget og Vg3 trevare- og bygginnredningsfaget*.

1.9.1. BEGRUNNELSE FOR ENDRING AV FAGBETEGNELSEN FRA VG2 TRETEKNIKK TIL VG2 MØBEL OG TRETEKNIKK

Endring av fagbetegnelsen fra Vg2 treteknikk til Vg2 møbel og treteknikk avhenger av om Vg3 møbelsnekkerfaget flyttes til bygg- og anleggsteknikk eller ikke. Ettersom faget foreslås flyttet til bygg- og anleggsteknikk, bør navnet på Vg2-tilbudet reflektere at det fører til to ulike lærefag. Vg3 møbelsnekkerfaget er i hovedsak et håndverksfag som assosieres bedre med treteknikk enn treindustri.

Se *Design og håndverk, 1.4 Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag* for spørsmål om å flytte Vg3 møbelsnekkerfaget.

1.10. VG3 LIMTREPRODUKSJONSFAGET, VG3 TRELASTFAGET OG VG3 TREVARE- OG BYGGINNREDNINGSFAGET

Det foreslås å slå sammen Vg3 limtreproduksjonsfaget, Vg3 trelastfaget og Vg3 trevare- og bygginnredningsfaget. Det foreslås videre at disse lærefagene blir utgangspunkt for valgbare fordypninger i et nytt Vg3 treindustrifag. Det nye Vg3 treindustrifaget skal følge av Vg2 treteknikk (eventuelt Vg2 møbel og treteknikk, se *1.9 Vg2 treteknikk*).

Det vises til høringsnotat *Fordypning på Vg3/opplæring i bedrift som virkemiddel for spesialisering i lærefaget*. Dersom det er tilslutning til dette, vil det være aktuelt å vurdere forslag om å slå sammen lærefagene

1.10.1. BEGRUNNELSE FOR SLÅ SAMMEN VG3 LIMTREPDUKSJONSFAGET, VG3 TRELASTFAGET OG VG3 TREVARE- OG BYGGINNREDNINGSFAGET TIL VALGBARE FORDYPNINGER PÅ VG3

Faglig råd skriver i sin utviklingsredegjørelse at dersom det blir åpnet for å innføre fagbrev med fordypningsområder, ønsker rådet å vurdere muligheten for å etablere et nytt felles fagbrev for treindustri med fordypningsområder som retter seg mot den industrien lærlingen har hatt sin læretid.

Et felles fagbrev vil ha benevnelsen treindustri. De to sistnevnte lærefagene er små. Trelastfaget hadde 15 nye lærekontrakter i 2015, og limtrefaget hadde ingen nye lærekontrakter. Siden 2012 har det har i gjennomsnitt vært oppnådd henholdsvis 3 og 2 fagbrev per år. Trevare- og bygginnredningsfaget er større og må anses som det bærende lærefaget for treindustrien, med gjennomsnittlig 54 oppnådde fagbrev hvert år siden 2012 og 50 nye lærekontrakter i 2015.

Et felles lærefag for treindustri med fordypninger vil kunne ivareta de to små fagene på en bedre måte. Et felles fagbrev kan være mer attraktivt for elevene fordi det gir en bredde i opplæringen som gjør fagarbeideren mer robust for omstilling.

Bør det etableres et felles Vg3 treindustri for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.11. VG3 ANLEGGSMASKINFØRERFAGET, VG3 ASFALTFAGET, VG3 BANEMONTØRFAGET, VG3 FJELL- OG BERGVERKSFAGET OG VG3 VEI- OG ANLEGGSFAGET

Det foreslås å legge ned Vg3 anleggsmaskinførerfaget, Vg3 asfaltfaget, Vg3 banemontørfaget, Vg3 fjell- og bergverksfaget og Vg3 vei- og anleggsgfaget og opprette et nytt lærefag Vg3 anleggsteknikk som skal erstatte de fem lærefagene. Det foreslås at dagens fem lærefag videreføres som fordypningsområder i et nytt Vg3 anleggsteknikk.

Det vises til høringsnotat *Fordypinger på Vg3/opplæring i bedrift* som virkemiddel for spesialisering i lærefaget. Dersom det er tilslutning til dette, vil det være aktuelt å vurdere forslag om å slå sammen lærefagene anleggsmaskinførerfaget, asfaltfaget, banemontørfaget, fjell- og bergverksfaget og vei- og anleggsgfaget til ett felles Vg3 anleggsteknikk. Forslaget forutsetter at det etableres fordypningsområder for hvert av de opprinnelige lærefagene. I tillegg foreslås ytterligere to fordypningsområder; veidrift og veivedlikehold og anleggssørlegger.

1.11.1. BEGRUNNELSE FOR OPPRETTE FELLES LÆREFAG I VG3 ANLEGGSTEKNIKK MED VALGBARE FORDYPNINGER PÅ VG3

Ett felles lærefag i Vg3 anleggsteknikk vil kunne bidra til økt fleksibilitet for fagarbeidere og bedrifter. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk argumenterer for at fellesskapet mellom de eksisterende lærefagene er tilstrekkelige til at de kan slås sammen dersom kompetansen videreføres somfordypningsområder. Høringsinstansene bør imidlertid vurdere om det er tilstrekkelige felleselementer mellom de eksisterende lærefagene til at et begrenset

fordypningsområde vil gi den nødvendige fagkompetansen hos fagarbeideren, som arbeidslivet mener vil være tilstrekkelig.

? Bør det etableres et felles Vg3 anleggsteknikkfag for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.12. VG3 VEIDRIFT- OG VEIVEDLIKEHOLDSFAGET

Det foreslås nytt fordypningsområde i Vg3 anleggsteknikk, *veidrift- og veivedlikehold*. Det vises til høringsnotat *Fordypning på Vg3/opplæring i bedrift* som virkemiddel og de prinsipper som er foreslått. Dersom det er tilslutning til dette, vil det være aktuelt å vurdere forslag om å slå sammen lærefagene anleggsmaskinfører, asfaltfag, banemontør, fjell- og bergverksfag og vei og anleggsgfag til ett felles Vg3 anleggsteknikk. Forslaget forutsetter at det etableres fordypningsområder for hvert av de opprinnelige lærefagene.

1.12.1. BEGRUNNELSE FOR OPPRETTE VG3 VEIDRIFT OG VEIVEDLIKEHOLD SOM FORDYPNING PÅ VG3 ANLEGGSTEKNIKK

Det foreslås innført et fordypningsområde, *veidrift- og veivedlikehold*, i et nytt felles Vg3 anleggsteknikk. Et felles lærefag i anleggsteknikk vil kunne bidra til økt fleksibilitet for fagarbeidere og bedrifter. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk argumenterer for at fellesskapet mellom de eksisterende lærefagene er tilstrekkelige til at de kan slås sammen mot at lærefagene inngår som fordypningsområder. Faglig råd mener det er behov for et fordypningsområde innenfor *veidrift og veivedlikehold* på grunn av utvikling mot en mer spesialisert næring. Høringsinstansene bør imidlertid vurdere om det er tilstrekkelig felleselementer mellom de eksisterende lærefagene for å gi en nødvendig fagkompetansen hos fagarbeidere som arbeidslivet har behov for.

? Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i *veidrift- og veivedlikehold*?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.13. VG3 ANLEGGSRØRLEGGERFAGET

Det foreslås innført et fordypningsområde, *anleggsrørleggerfag*, i et nytt felles Vg3 anleggsteknikk. Det vises til kapittel *Fordypning på Vg3/opplæring i bedrift* som virkemiddel og de prinsipper som er foreslått. Dersom det er tilslutning til dette, vil det være aktuelt å vurdere forslag om å slå sammen lærefagene anleggsmaskinfører, asfaltfag, banemontør, fjell- og bergverksfag og vei og anleggsgfag til ett felles Vg3 anleggsteknikk. Forslaget forutsetter at det etableres fordypningsområder for hvert av de opprinnelige lærefagene.

1.13.1. BEGRUNNELSE FOR OPPRETTE VG3 ANLEGGSRØRLEGGERFAGET SOM FORDYPNING PÅ VG3 ANLEGGSTEKNIKK

Et felles lærefag i anleggsteknikk vil kunne bidra til økt fleksibilitet for fagarbeidere og bedrifter. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk argumenterer for at fellesskapet mellom de eksisterende lærefagene er tilstrekkelige til at de kan slås sammen mot at fagene erstattes med fordypningsområder. Faglig råd mener det er behov for et fordypningsområde innenfor anleggssørlegger på grunn av utvikling og en mer spesialisert næring. Høringsinstansene bør imidlertid vurdere om det er tilstrekkelig felleselementer mellom de eksisterende lærefagene for å gi en nødvendig fagkompetansen hos fagarbeidere som arbeidslivet har behov for.

? Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i anleggssørleggerfag?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.14. VG2 ANLEGGSGARTNER- OG IDRETTSANLEGGSFAG

Det foreslås at Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgartnergartner flyttes til Vg1 bygg- og anleggsteknikk med navnet Vg2 anleggsgartner. Se *Naturbruk 1.2 Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgartner*.

1.15. VG3 ANLEGGSGARTNER OG IDRETTSANLEGGSFAGET

Det foreslås at Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgartnergartner flyttes til Vg1 bygg- og anleggsteknikk med navnet Vg2 anleggsgartner. Se *Naturbruk 1.2 Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgartner*.

Det foreslås videre at Vg3 idrettsanleggsgartnergartner legges ned, se *Naturbruk 1.3 Vg3 idrettsanleggsgartner*.

1.16. VG3 BYGGDRIFTERFAGET

Det er foreslått å legge ned idrettsanleggsgartnergartner. Kompetanse knyttet til innendørs idrettsanlegg foreslås å inngå i byggdrifterfaget.

For høringsspørsmål om anleggsgartner og idrettsanleggsgartnergartner, se *Naturbruk 1.2 Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgartner*.

1.17. MULIG FLYTTING AV LÆREFAG INNENFOR TREARBEID SAMT TREBÅTBYGGER

Det foreslås å høre to alternative plasseringer for lærefagene som i dag bygger på Vg2 design og trearbeid (bøkker, møbelsnekker, orgelbygger, tredreier, treskjærer), hvor det ene alternativet er å flytte disse lærefagene til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, se *1.9 Vg2 treteknikk*. Ved flytting til bygg- og anleggsteknikk foreslås at Vg3 møbelsnekker skal bygge på et nytt Vg2 møbel og treteknikk, mens bøkker, orgelbygger, tredreier, treskjærer omgjøres til særløp på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Det høres også to alternativer for trebåtbyggerfaget, der det ene alternativet er å flytte lærefaget til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk. Ved eventuell flytting foreslås det også å omgjøre trebåtbygger til særløp, se *Design og håndverk 1.5.4 Begrunnelse for å flytte Vg3 trebåtbygger til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk*.

For høringsspørsmål om mulig flytting av lærefag som bygger på Vg2 design og trearbeid og trebåtbygger, se *Design og håndverk 1.4 Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag* og *1.5 Vg2 båtbygger, Vg3 trebåtbyggerfaget og Vg3 komposittbåtbyggerfaget*.

1.18. VG3 GIPSMAKERFAGET

Det foreslås å flytte Vg3 gipsmakerfaget fra dagens plassering i utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, se *Design og håndverk 1.13 Vg3 gipsmakerfaget*.

For begrunnelse og høringsspørsmål om Vg3 gipsmakerfaget, se *Design og håndverk 1.13*.

1.19. VG3 KURVMAKERFAGET

Det foreslås å flytte Vg3 kurvmakerfaget fra dagens plassering i utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, se *Design og håndverk 1.14 Vg3 kurvmakerfaget*.

For begrunnelse og høringsspørsmål om Vg3 kurvmakerfaget, se *Design og håndverk 1.14*.

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for design og håndverk

1. DESIGN OG HÅNDVERK

Lærefagene som i dag er samlet i utdanningsprogram for design og håndverk/medieproduksjon fører fram til svært ulike yrker og bransjer. Det foreslås derfor å dele utdanningsprogram for design og håndverk i to nye utdanningsprogram, ett nytt utdanningsprogram for små (og verneverdige) håndverksfag, tradisjonshåndverk, og et nytt utdanningsprogram for design, som skal føre frem til programområdene Vg2 frisør, Vg2 blomsterdekoratør, Vg2 interiør og utstillingsdesign, og Vg2 medieproduksjon.

Hensikten med å opprette to nye utdanningsprogram er å samle programområder på Vg2 og lærefag med flest mulig felleselementer i samme utdanningsprogram og samtidig sikre mulighet for at utdanningsprogrammene vil kunne opprettes i alle/de fleste fylkeskommunene.

Faglig råd for design og håndverk (FRDH) har foreslått å dele utdanningsprogrammet for design og håndverk i fem nye utdanningsprogram for at elevene skal få en mer relevant og yrkesrettet opplæring og gjøre dem mer faglig forberedt i overgangen fra skole til bedriftsopplæring. FRDHs forslag er følgende:

- Utdanningsprogram for frisør og blomsterfag
- Utdanningsprogram for søm og tekstilhåndverk
- Utdanningsprogram for metall- og glasshåndverk
- Utdanningsprogram for snekker- og trehåndverk
- Utdanningsprogram for interiør, utstilling og mediefag

FRDH mener at utdanningsprogram med smalere og tydeligere fagretninger, kan øke antallet søkere til fagene og imøtekomme arbeidslivets ønske om å gjøre opplæringen mer yrkesrelevant fra Vg1.

1.1. FORSLAG OM ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR TRADISJONSHÅNDVERK

Utdanningsprogram for tradisjonshåndverk						
Videregående trinn 1 (Vg1)	Programområder	Programområder			Fører til	Yrkesbetegnelse
	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift	3. år	4. år		
Tradisjonshåndverk	Børsemaker 2	Børsemakerfaget				Svennebrev Børsemaker
	Duodji	Horn-, bein- og metallduodjifaget				Fagbrev Horn-, bein- og metallduojår
		Skinn- og pelsduodjifaget				Fagbrev Skinn- og pelsduojår
		Tekstilduodjifaget				Fagbrev Tekstilduojår
		Treduodjifaget				Fagbrev Treduojår
		Veve- og håndstrikkeduodjifaget				Fagbrev Vev- og håndstrikkeduojår
	Gull- og sølvsmedhåndverk	Filigransølvsmedfaget				Svennebrev Filigransølvsmed
		Gullsmedfaget				Svennebrev Gullsmed
		Sølvsmedfaget				Svennebrev Sølvmed
	Smed 3	Smedfaget				Svennebrev Smed
	Søm og tekstilhåndverk 1	Bunadstilvikerfaget				Svennebrev Bunadstilviker
		Buntnakerfaget				Svennebrev Buntnaker
		Herreskredderfaget				Svennebrev Herreskredder
		Håndveverfaget				Svennebrev Håndvever
		Kjole- og draktsyrfaget				Svennebrev Kjole- og draktsyer
		Modistfaget				Svennebrev Modist
		Møbeltapetsererfaget				Svennebrev Møbeltapetserer
		Salmakerfaget				Svennebrev Salmaker
		Skomakerfaget				Svennebrev Skomaker
		Strikkfaget				Svennebrev Strikkhåndverker
	Trearbeid	Bøkkerfaget				Svennebrev Bøkker
		Møbelsnekkerfaget				Svennebrev Møbelsnekker
		Orgelbyggerfaget				Svennebrev Orgelbygger
		Tredreierfaget				Svennebrev Tredreier
		Treskjærerfaget				Svennebrev Treskjærer
		Trebåtbyggerfaget				Fagbrev Trebåtbygger
	Ur- og instrumentmaker 3,4	Urmakerfaget				Svennebrev Urmaker
		Nautisk instrumentmaker				Svennebrev Nautisk instrumentmaker
		Optronikerfaget				Svennebrev Optroniker
	Alle programområder unntatt særlep	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse				Generell studiekompetanse
	Særlep					
	Blyglasshåndverkerfaget					Svennebrev Blyglasshåndverker
	Forgyllerfaget					Svennebrev Forgyller
	Gjørtlerfaget					Svennebrev Gjørtler
	Glasshåndverkerfaget					Fagbrev Glasshåndverker
	Graverfaget					Svennebrev Graver
	Keramikerfaget					Svennebrev Keramiker
	Håndbokbinderfaget					Svennebrev Håndbokbinder
	Repslagerfaget					Svennebrev Repslager
	Seilmakerfaget					Svennebrev Seilmaker
	Taksidermistfaget					Svennebrev Taksidermist

Forslag markert i rødt = det høres to ulike alternativer

For børsemakerfaget:

a) plassering i utdanningsprogrammet for tradisjonshåndverk; b) plassering i utdanningsprogrammet for teknikk og industriell produksjon

For lærefagene innenfor trearbeid:

a) plassering i utdanningsprogrammet for tradisjonshåndverk; b) plassering i utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk

1 Forslag om kryssløp fra Vg1 design

2 Kan tas som kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon

3 Kan tas som kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon

4 Kan tas som kryssløp fra Vg1 elektrofag

Det foreslås å opprette et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk

Det foreslås at Vg1 tradisjonshåndverk skal føre frem til følgende programområder:

- Vg2 duodji (har i dag fagbetegnelsen Vg2 design og duodji)
- Vg2 søm og tekstil (har i dag fagbetegnelsen Vg2 design og tekstil)
- Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk (har i dag fagbetegnelsen Vg2 design og gullsmedhåndverk)
- Vg2 smed
- Vg2 ur- og instrumentmaker

- Vg2 trearbeid (eventuelt flytte programområdet til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk Programområdet har i dag fagbetegnelsen Vg2 design og trearbeid)
- Vg2 børsemaker (eventuelt flytte programområdet til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon)

I tillegg skal et nytt Vg1 tradisjonshåndverk føre frem til en rekke særløp.

Det foreslås å høre to alternative plasseringer for Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag (bøkker, møbelsnekker, orgelbygger, tredreier og treskjærer), samt Vg3 trebåtbygger: enten å la Vg2 trearbeid med tilhørende lærefag bygge på et nytt Vg1 tradisjonshåndverk, eller å flytte lærefagene til utdanningsprogram bygg- og anleggsteknikk (se *Bygg- og anleggsteknikk 1.9, Vg2 treeteknikk*).

Det foreslås at komposittbåtbyggerfaget legges ned (se 1.5 *Vg2 båtbygger, Vg3 trebåtbyggerfaget og Vg3 komposittbåtbyggerfaget*).

I tillegg høres to alternativer for Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget: enten plasseres børsemaker i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk eller flyttes til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon (se 1.3 *Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget*).

Det foreslås å flytte gipsmakerfaget og kurvmakerfaget til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk (se 1.13 *Vg3 gipsmakerfaget*). Det foreslås også å flytte maskør- og parykkmakerfaget til et nytt utdanningsprogram for design (se 1.22 *Vg3 maskør- og parykkmakerfaget*).

1.1.1. BEGRUNNELSE FOR Å OPPRETTE ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR TRADISJONSHÅNDVERK

Utdanningsprogram for design og håndverk fører fram til mange lærefag som har få felleselementer. I et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk vil opplæringen kunne rettes mot felleselementer knyttet til søm og tekstil, i tillegg til små og verneverdige fag. En tidligere og tydeligere opplæring på Vg1 i disse fagene, vil også kunne bidra til styrke fagene og fagmiljøene.

Programfaget yrkesfaglig fordypning (YFF) gir i tillegg mulighet til tidlig spesialisering både i Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i yrkene et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk fører frem til.

FRDH støtter anbefalingene fra yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og små verneverdige fag om å opprettholde tilbudet for de tradisjonelle håndverksfagene i videregående opplæring.

Faglig råd for design og håndverk har foreslått å opprette fem nye utdanningsprogram. Flere av de foreslåtte utdanningsprogrammene vil på grunnlag av dagens elevtall, kunne ha et elevgrunnlag på ca. 100 elever. Det vil sannsynligvis ikke være mulig for fylkeskommunene å tilby så mange utdanningsprogram på Vg1 med et så lavt elevgrunnlag. Et økt antall utdanningsprogram vil gi elevene færre programområder på Vg2 og fagbrev å velge mellom. I tillegg er det de siste årene inngått svært få lærekontrakter i de aktuelle lærefagene (se tabell).

Nye lærekontrakter	2014	2015	2016
Samlet antall nye lærekontrakter innenfor søm og tekstilhåndverk,	96	99	117

Kilde: Utdanningsdirektoratet (statistikkportalen)

Det foreslås derfor å samle tradisjonshåndverksfagene i ett nytt utdanningsprogram. En slik løsning anses som mindre risikabelt, gitt et lavt elevgrunnlag og dagens skolestruktur, og mangel på tilgang til læreplasser. Med utgangspunkt i elevtall på de aktuelle programområdene på Vg2, er det samlet om lag 300-500 elever på landsbasis. Sammenliknet har Vg1 Naturbruk, det minste utdanningsprogrammet per i dag, om lag 1900 elever på landsbasis på Vg1.

Flere av programområdene som foreslås å bygge på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk er i dag etablert som landsdekkende- eller landslinjetilbud. Denne ordningen vil kunne sikre at Vg1 tradisjonshåndverk vil bli etablert i de fleste fylkeskommunene. Landslinjer og landsdekkende tilbud gir i tillegg elever fra hele landet mulighet til å søke dette utdanningsprogrammet (se tabell).

Vg2 tilbud i nytt Vg1 Tradisjonshåndverk	Landsdekkende tilbud	Landslinjetilbud
Børsemaker	1 skole (Sør-Trøndelag)	
Design og duodji	1 skole (Finnmark)	
Design og gullsmedhåndverk	2 skoler (Aust-Agder og Oslo)	
Design og tekstil		
Smed		1 skole (Hordaland)
Ur- og instrumentmaker		1 skole (Buskerud)
Design og trearbeid og trebåtbygger		

Vg2 design og tekstil tilbys i dag på 20 skoler i landet. I inneværende skoleår er det tilbud i alle fylker med unntak av Telemark, Sogn og Fjordane og Finnmark. Vg2 design og trearbeid tilbys i dag ved 6 skoler i fem fylker.

? Bør det opprettes et nytt Vg1 tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg1 tradisjonshåndverk

Ingen kommentar fra instansen

1.2. DE SMÅ VERNEVERDIGE FAGENE – ENDRING AV BETEGNELSE PÅ GRUPPEN

Det foreslås å endre betegnelse på gruppen små verneverdige fag til tradisjonshåndverksfag.

1.2.1. BEGRUNNELSE FOR ENDRING AV BETEGNELSEN «DE SMÅ VERNEVERDIGEFAGENE».

Yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og verneverdige fag har foreslått å endre betegnelse på faggruppen fra *små verneverdige fag* til *tradisjonelle håndverksfag*. Utvalget mener at begrepet tradisjonelle håndverksfag er et mer dekkende begrep enn verneverdige fag. Dette begrepet brukes allerede i flere sammenhenger, ikke minst i oppfølgingen av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven. De små og verneverdige fagene omfatter i dag 41 lærefag.

? Bør gruppen små verneverdige fag endre betegnelse til tradisjonshåndverksfag?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.3. VG2 BØRSEMAKER OG VG3 BØRSEMAKERFAGET

Det høres to alternativer for plassering av Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget.

1. tilbudene videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk (med kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon)
2. tilbudene flyttes til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR TO ALTERNATIVER FOR PLASSERING AV VG2 BØRSEMAKER OG VG3 BØRSEMAKERFAGET

Programområdet Vg2 børsemaker er i dag en del av utdanningsprogram for design og håndverk. Faget har i tillegg kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon.

Vg2 børsemaker tilbys på Gauldal videregående skole (landsdekkende tilbud). Skolen hadde 7 elever på Vg2 børsemaker i skoleåret 2015-16. Vg2 børsemaker har hatt i overkant av 30 søkere årlig de siste årene. På grunn av et begrenset behov for nye faglærte i bransjen dimensjoneres skoletilbudet strengt i forhold til tilgjengelige læreplaner. Børsemakerfaget er et verneverdig fag med et lite, men stabilt rekrutteringsbehov. Det er oppnådd totalt 15 fagbrev i børsemakerfaget de tre siste årene.

Børsemakerfaget er på listen over de små og verneverdige fag. Dette tilsier at faget bør videreføres i nytt Vg1 tradisjonshåndverk.

Samtidig har børsemakerfaget fellestrekk med andre mekaniske fag. Bransjene er også positiv til at Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget flyttes til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon.

? I hvilket utdanningsprogram mener høringsinstansene Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget skal videreføres?

Intet svaralternativ valgt

Ingen kommentar fra instansen

1.4. VG2 DESIGN OG TREARBEID MED TILHØRENDE LÆREFAG

Det høres to alternativer for Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag, bøkker-, møbelsnekker-, orgelbygger-, tredreier- og treskjærerfaget.

1. Programområdet Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag, videreføres i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk og endrer betegnelse til Vg2 trearbeid
2. Lærefagene flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk

1.4.1. BEGRUNNELSE FOR AT PROGRAMOMRÅDET VG2 DESIGN OG TREARBEID MED TILHØRENDE LÆREFAG, VIDEREFØRES I NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR TRADISJONSHÅNDVERK OG ENDRER BETEGNELSE TIL VG2 TREARBEID

Trearbeidsfagene bøkker-, orgelbygger, tredreier- og treskjærerfaget er verneverdige håndverksfag som er nært beslektet med hverandre og hører derfor naturlig sammen i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk. Dette taler også for at møbelsnekker videreføres sammen med de øvrige trearbeidsfagene i det nye utdanningsprogrammet.

? **Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? **Bør programområdet Vg2 design og trearbeid endre fagbetegnelse til Vg2 trearbeid på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.4.2. BEGRUNNELSE FOR AT LÆREFAGENE FLYTTES TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

Forslaget om å flytte lærefagene fra utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk innebærer: 1) Vg3 møbelsnekker skal bygge på et nytt programområde Vg2 møbel og treteknikk (se *Bygg- og anleggsteknikk 1.9, Vg2 treteknikk*) 2) Bøkker-, orgelbygger-, tredreier- og treskjærerfaget endrer opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til en særløpsmodell (1+3)

Dersom trefagene som i dag hører til utdanningsprogrammet for design og håndverk flyttes, vil elever som søker utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk kunne velge mellom flere programområder og lærefag enn det som er mulig etter dagens ordning. I dag tilbys utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk i alle fylkeskommuner. En flytting av lærefagene fra utdanningsprogram for design og håndverk vil kunne bidra positivt for rekruttering til disse lærefagene.

Høringsinstansene bes om å vurdere om møbelsnekkerfaget skal flyttes til Vg2 treteknikk og at programområdet endrer fagbetegnelse til Vg2 møbel og treteknikk.

Det store flertallet av de som går opp til fag- eller svenneprøve i disse lærefagene gjør det gjennom praksiskandidatordningen. Ved å endre opplæringsmodellen fra hovedmodellen (2+2) til særløp (1+3) for bøkker-, orgelbygger-, tredeier- og treskjærerfaget, vil opplæringen på Vg2 og Vg3 skje i bedrift der fagkompetansen best kan bli ivaretatt.

? Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør Vg3 møbelsnekker bygge på Vg2 treteknikk og programområdet endre fagbetegnelse til Vg2 møbel og treteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør bøkkerfaget, orgelbyggerfaget, tredeierfaget og orgelbyggerfaget endre opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til særløpsmodell (1+3)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5. VG2 BÅTBYGGER, VG3 TREBÅTBYGGERFAGET OG VG3 KOMPOSITTBÅTBYGGERFAGET

Det foreslås å legge ned Vg2 båtbygger. Det foreslås å legge ned Vg3 komposittbåtbyggerfaget.

For Vg3 trebåtbyggerfag høres to alternativer:

1. Trebåtbyggerfaget skal bygge på Vg2 trearbeid på nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk

2. Trebåtbyggerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og gjøres om til særløpsfag (1+3)

1.5.1. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG2 BÅTBYGGER

Vg2 båtbygger rekrutterer i dag til to lærefag: trebåtbyggerfaget og komposittbåtbyggerfaget. Det er kun én privatskole som tilbyr Vg2 båtbyggerfag i skoleåret 2016-2017. I skoleåret 2015-16 hadde skolen 9 elever i Vg2 båtbyggerfag. Det har siden 2012 ikke vært offentlig tilbud i Vg2 båtbygger. Det offentlige tilbudet ble avviklet i 2012, da søkningen var lav og komposittbransjen skolen rekrutterte til hadde en nedgangstid i bygging og salg av nye komposittbåter.

Bør programområdet Vg2 båtbygger legges ned?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5.2. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG3 KOMPOSITTBÅTBYGGER

Komposittbåtbyggerfaget ble etablert med Kunnskapsløftet. Det har vært én søker til læreplass i faget de tre siste årene. Det er avlagt i gjennomsnitt 5 fagbrev i komposittbåtbyggerfaget de tre siste årene. Faget er således av de små fagene i fag- og yrkesopplæringen, men er ikke et verneverdig fag. Om lag tre fjerdedeler av nyutdannede med fagbrev hadde bakgrunn som praksiskandidater.

I følge faglig råd for design og håndverk har småbåtproduksjonen i Norge falt drastisk, og det er usikkert hvorvidt den vil ta seg opp. Det er derfor en utfordring å opprettholde et tilbud når det både er få søkere og svært få læreplasser i faget.

Fagbrev innen polymerkomposittfaget kan ifølge Norsk komposittforening (NKF) gi de samme jobbmulighetene. Bransjen mener det er gode muligheter å få jobb for faglærte i komposittmaterialet innen komposittbåtbyggerfaget. Kompetansebehovet innen komposittbåtbygging kan med dette ivaretas av andre lærefag, fortrinnsvis av «plastfagene» i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon.

Bør Vg3 komposittbåtbyggerfaget legges ned?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5.3. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE VG3 TREBÅTBYGGER PÅ NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR TRADISJONSHÅNDVERK

Det foreslås at Vg3 trebåtbyggerfaget videreføres på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk og skal bygge på Vg2 trearbeid.

De siste tre årene er det oppnådd 12 fagbrev i trebåtbyggerfaget. I 2016 var det 10 søkere til læreplass. Ingen av søkerne hadde ungdomsrett.

Trebåtbyggerfaget er et verneverdige fag, og hører derfor naturlig til på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk. Faget er et av de største innenfor gruppen av små verneverdige fag med 10 nye lærekontrakter i 2016.

Trebåtbyggerfaget er et trearbeidsfag og har derfor mange felleselementer med tredreier-, treskjærer- og møbelsnekkerfaget. Dette tilsier at trebåtbygger kan rekruttere fra samme Vg2 som de øvrige trearbeidsfagene (Vg2 trearbeid).

? Bør Vg3 trebåtbyggerfaget videreføres på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk og bygge på Vg2 trearbeid?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5.4. BEGRUNNELSE FOR Å FLYTTE VG3 TREBÅTBYGGER TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

Det foreslås at trebåtbyggerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og at faget endrer opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til en særløpsmodell (1+3).

Dersom trebåtbyggerfaget som i dag hører til utdanningsprogram for design og håndverk flyttes, vil elever som søker utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk kunne velge mellom flere programområder og lærefag enn det som er mulig etter dagens ordning. I dag tilbys utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk i alle fylkeskommuner. En flytting av trebåtbyggerfaget fra design og håndverk vil kunne bidra positivt for rekruttering til faget.

Ved å endre opplæringsmodell for trebåtbyggerfaget fra hovedmodellen (2+2) til særløp (1+3), vil opplæringen etter Vg1 skje i bedrift der fagkompetansen best kan bli ivaretatt.

? Bør Vg3 trebåtbyggerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og endre opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til en særløpsmodell (1+3)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.6. VG2 DESIGN OG DUODJI OG TILHØRENDE LÆREFAG

Det foreslås å videreføre programområdet Vg2 design og duodji og tilhørende lærefag i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.

Det foreslås å endre fagbetegnelse fra Vg2 design og duodji til Vg2 duodji. Det foreslås å videreføre kryssløp fra utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon.

For begrunnelse for å opprette et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se 1.1. *Forslag om et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.*

? Bør programområdet Vg2 design og duodji, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør programområdet Vg2 design og duodji endre fagbetegnelse til Vg2 duodji?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.7. VG2 DESIGN OG GULLSMEDHÅNDVERK

Det foreslås å videreføre programområdet Vg2 design og gullsmedhåndverk og tilhørende lærefag i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk. Det foreslås å endre fagbetegnelse fra Vg2 design og gullsmedhåndverk til Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk.

For begrunnelse for opprettelse av et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se 1.1 *Forslag om et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.*

? Bør programområdet Vg2 design og gullsmedhåndverk, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør programområdet Vg2 design og gullsmedhåndverk endre fagbetegnelse til Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.8. VG2 DESIGN OG TEKSTIL OG TILHØRENDE LÆREFAG

Det foreslås å videreføre programområdet Vg2 design og tekstil og tilhørende lærefag i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk. Det foreslås å endre fagbetegnelse fra design og tekstil til Vg2 søm og tekstilhåndverk.

For begrunnelse for å opprette et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se 1.1. *Forslag om et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.*

? Bør programområdet Vg2 design og tekstil, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør programområdet Vg2 design og tekstil endre fagbetegnelse Vg2 søm og tekstilhåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.9. VG2 OG VG3 PIANOSTEMMING OG PIANOTEKNIKK

Det foreslås at Vg2 og Vg3 pianostemming og pianoteknikk legges ned.

1.9.1. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG2 OG VG3 PIANOSTEMMING OG PIANOTEKNIKK

Pianostemmer og pianoteknikk er et yrkeskompetansefag med opplæring i skole. Det er per i dag ingen skoler som tilbyr Vg2 og Vg3 pianostemming og pianoteknikk. Rud videregående skole i Akershus hadde et landsdekkende tilbud som ble lagt ned i 2010 på grunn av lav søkning.

Bransjen mener det er et stort og udekket behov for pianostemmere i Norge, både i det private og offentlige markedet, herunder kulturinstitusjoner, kulturskoler og skoler. Faglig råd for design og håndverk gjengir i utviklingsredegjørelsen for 2015-16 et innspill fra Musikernes fellesorganisasjon (MFO) som mener faget er høyt spesialisert og krever lang trening. Det er etter MFOs syn ikke mulig å utføre dette arbeidet uten relevant utdanning. Det er i tillegg opprettet et tilbud på Norges Musikkhøyskole for pianostemmere.

? Bør Vg2 og Vg3 pianostemming og pianoteknikk legges ned?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.10. VG2 SMED OG VG3 SMEDFAGET

Det foreslås å videreføre programområdet Vg2 smed og tilhørende lærefag i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.

For begrunnelse for å opprette et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se 1.1 Forslag om et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.

? Bør programområdet Vg2 smed, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.11. VG2 UR- OG INSTRUMENTMAKER

Det foreslås å videreføre programområdet Vg2 ur- og instrumentmaker i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.

Det foreslås å legge ned lærefaget Vg3 storurmakerfaget (se 1.12 Vg3 storurmaker).

For begrunnelse for å opprette et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, se 1.1 Forslag om et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk.

? Bør programområdet Vg2 ur- og instrumentmaker videreføres i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.12. VG3 STORURMAKERFAGET

Det foreslås at Vg3 storurmakerfaget legges ned.

1.12.1. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG3 STORURMAKERFAGET

Faglig råd for design og håndverk foreslår å legge ned Vg3 storurmakerfaget. Det var ingen søkere til storurmakerfaget i 2016. I løpet av de siste åtte årene er det tegnet det to nye svennebrev i faget. Forslaget er i tråd med anbefalinger fra Norges Urmakerforbund. Bransjen mener storurmakeropplæring bør bygge på fullført urmakerutdanning. Bransjen mener urmakere som allerede har kompetanse på dette feltet, vil sikre opplæringen.

Ifølge Norges Urmakerforbund er det etterspørsel etter kompetanse på reparasjon av store ur, og flere urmakere har lang ventetid. Dette tyder på at fagkompetansen er noe etterspurt og verdsatt. Når bransjen på tross av dette foreslår å legge ned storurmakerfaget, er det fordi de mener kompetansebehovet kan ivaretas gjennom urmakerfaget. Bransjen mener de kan selv sikre at kompetansen overføres til nye utøvere med interesse for store ur.

? Bør Vg3 storurmakerfaget legges ned?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.13. VG3 GIPSMAKERFAGET

Det foreslås å videreføre gipsmakerfaget som en særløpsmodell og at faget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

1.13.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE GIPSMAKERFAGET SOM EN SÆRLØPSMODELL OG AT FAGET FLYTTES TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

I gipsmakerfaget er det tegnet to nye lærekontrakter i løpet av de siste tre årene. Tre har oppnådd et svennebrev i faget de siste åtte årene.

Arbeidsmarkedet for faglærte i gipsmakerfaget er generelt begrenset, men det er et behov for å bevare og videreføre faget. I gipsmakerfaget lages det hovedsakelig produkter rettet mot bygg i form av ulik dekor utvendig og innvendig i bygninger. Blant annet har Nidaros domkirkes restaureringsarbeider et gipsverksted. Forbrukerne er hovedsakelig private, men også offentlige når det gjelder for eksempel restaureringsprosjekter.

Ved å videreføre gipsmakerfaget og legge det til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk, vil lærefagene kunne gjøres bedre kjent for både elevene og bransjen. Dersom gipsmakerfaget som i dag tilbys i utdanningsprogram for design og håndverk flyttes, vil elever som søker utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk kunne velge mellom flere lærefag enn det som er mulig etter dagens ordning. I dag tilbys Vg1 bygg- og anleggsteknikk i alle fylkeskommunene.

Bør gipsmakerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.14. VG3 KURVMAKERFAGET

Det foreslås å videreføre kurvmakerfaget i en særløpsmodell og at faget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

1.14.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE KURVMAKERFAGET I EN SÆRLØPSMODELL OG AT FAGET FLYTTES TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

I kurvmakerfaget er det tegnet fire nye lærekontrakter i løpet av de siste tre årene. To har oppnådd svennebrev i faget de siste åtte årene.

Arbeidsmarkedet for faglærte innen kurvmakerfaget er generelt begrenset, men det er et behov for å bevare og videreføre faget. Kurvmakerfaget er lite utbredt, og har få utøvere. Faget har både privat og offentlig etterspørsel.

Ved å videreføre kurvmakerfaget og legge det til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk vil fagene gjøres bedre kjent for både elevene og bransjen. Dersom kurvmakerfaget som i dag tilbys på utdanningsprogram for design og håndverk flyttes, vil elever som søker utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk kunne velge mellom flere lærefag enn det som er mulig etter dagens ordning. I dag tilbys Vg1 bygg- og anleggsteknikk i alle fylkeskommunene.

? Bør kurvmakerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.15. FORSLAG OM ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

Utdanningsprogram for design							
	Programområder		Programområder			Fører til	Yrkesbetegnelse
Videregående trinn 1 (Vg1)	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift					
1. år	2. år	3. år	4. år	5. år			
Design	Blomsterdekoratør	Blomsterdekoratør				Fagbrev	Blomsterdekoratør
	Frisør	Frisørfaget				Svennebrev	Frisør
	Interiør og utstillingsdesign	Interiør				Yrkeskompetanse	Interiørkonsulent
		Profileringsdesignfaget				Svennebrev	Profileringsdesigner
		Utstillingsdesign				Yrkeskompetanse	Utstillingsdesigner
	Medieproduksjon	Fotografaget				Svennebrev	Fotograf
		Mediegrafikerfaget				Svennebrev	Mediegrafiker
		Film- og videoteknikkfaget				Fagbrev	Film- og videoteknikkfaget
	Alle programområder unntatt særlep	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse					Generell studiekompetanse
	Særlep						
	Maskør- og parykkmakerfaget					Svennebrev	Maskør- og parykkmaker

Det foreslås at deler av utdanningsprogrammet for design og håndverk videreføres i et nytt utdanningsprogram for design. Det foreslås at Vg1 design fører frem til programområdene Vg2 frisør, Vg2 blomsterdekoratør, Vg2 interiør og utstillingsdesign og Vg2 medieproduksjon, med tilhørende Vg3-tilbud. Det foreslås at maskør- og parykkmakerfaget videreføres som særlepfag i utdanningsprogram for design.

1.15.1. BEGRUNNELSE FOR ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

Hensikten med forslaget er å samle fag med flest mulig felleselementer i samme utdanningsprogram, slik at elevene kan starte med opplæring i faget i Vg1. Arbeidslivets parter har gitt uttrykk for at dagens struktur i design og håndverk ikke ivaretar dette behovet i tilfredsstillende grad.

Utdanningsprogram for design og håndverk fører frem til mange lærefag som har få felleselementer. På et nytt utdanningsprogram for design vil opplæringen kunne samles om felleselementer som form og farge, komposisjon, visuell kommunikasjon, kunst og kultur, IKT, kundebehandling, salg og markedsføring.

Et nytt utdanningsprogram for design vil kunne ha stort nok elevgrunnlag til å kunne opprettes som eget utdanningsprogram i alle fylkeskommuner.

Programfaget yrkesfaglig fordypning (YFF) gir i tillegg mulighet til tidlig fordypning både i Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i yrkene et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk fører frem til.

Det er grunn til å tro at søkingen til frisørfaget vil gi et nødvendig elevgrunnlag for at et nytt utdanningsprogram for design kan opprettes i alle fylkeskommuner. Programområdet Vg2 interiør- og utstillingsdesign og Vg2 medieproduksjonsfagene vil kunne få flere søkere i et nytt utdanningsprogram for design.

? **Bør det opprettes et nytt utdanningsprogram design?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? **Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg1 design**

Ingen kommentar fra instansen

1.16. NEDLEGGELSE AV PROGRAMOMRÅDET VG1 MEDIEPRODUKSJON

Det foreslås at programområdet Vg1 medieproduksjon på utdanningsprogram for design og håndverk legges ned, og videreføres på et nytt utdanningsprogram for Vg1 design.

1.16.1. BEGRUNNELSE FOR NEDLEGGELSE AV PROGRAMOMRÅDET VG1 MEDIEPRODUKSJON

I 2013 ble det bestemt at medier- og kommunikasjon skulle gjøres om til et studieforbereende utdanningsprogram, gjeldende fra skoleåret 2016-2017, og at fotograffaget, mediegrafikerfaget og mediedesign skulle bygge på utdanningsprogram for design og håndverk, og programområdet Vg1 og Vg2 medieproduksjon som en midlertidig løsning.

Det var 273 søkere til Vg1 medieproduksjon skoleåret 2016-2017. Rekruttering til arbeidslivet fra lærefagene innenfor medieproduksjon er lav. Siden 2011 har det samlede antall nye lærekontrakter i fotograffaget og mediegrafikerfaget ligget på rundt 150 nye kontrakter i året. Det lave antallet søkere til medieproduksjonsfagene gir ikke grunnlag for å videreføre medieproduksjon som et eget programområde på Vg1.

? **Bør programområdet Vg1 medieproduksjon på utdanningsprogram for design og håndverk legges ned?**

Nei

Vg1 medieproduksjon bør ikke legges ned men heller inngå i et nytt utdanningsprogram Når vi ser på den faglige utviklingen i Medieproduksjon og ønske om å opprette nye lærefag i bl.a. film og video og lyd, lys og event teknikk, etterspørsel etter digital kompetanse, digitale hoder,

mener vi at Medieproduksjon må inn i et eget IKT/media utdanningsprogram. Se også utviklingsredegjørelsen til faglig råd medier og kommunikasjon.

Vi ønsker da medieproduksjon over to år som nåværende ordning, vg1 Medieproduksjon, vg2 medieproduksjon + 2 år lærlingtid, fotograf og mediegrafiker, (Svennebrev). I tillegg opprette nye lærefag med utgangspunkt i medieproduksjon som film og video, event, flerkameraproduksjon.

? Bør medieproduksjon videreføres som del av et nytt utdanningsprogram for design?

Nei

Forslag om å plasserer Medieproduksjon i det nye utdanningsprogrammet Design mener vi er tilbakeskritt til den gamle strukturen med tegning, form og farge som Medier og kommunikasjon løsrev seg fra i 2002. Når vi ser på den faglige utviklingen i Medieproduksjon og ønske om å opprette nye lærefag i bl.a. film og video og lyd, lys og event teknikk, etterspørsel etter digital kompetanse, digitale hoder, mener vi at Medieproduksjon må inn i et IKT utdanningsprogram.

1.17. VG2 MEDIEPRODUKSJON

Vg2 medieproduksjon videreføres i nytt utdanningsprogram for design. Det foreslås at Vg3 mediegrafikerfaget og Vg3 fotograffaget skal bygge på Vg2 medieproduksjon. Det foreslås at Vg3 mediedesign legges ned.

1.17.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE VG2 MEDIEPRODUKSJON I NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

For begrunnelse for nytt utdanningsprogram for design, se 1.15 *Forslag om et nytt utdanningsprogram for design*.

? Bør Vg2 medieproduksjon videreføres som del av nytt Vg1 design?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

1.18. VG3 MEDIEDESIGN

Det foreslås å legge ned Vg3 mediedesign. Det foreslås at deler av Vg3 mediedesign ivaretas i Vg3 mediegrafiker.

1.18.1. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG3 MEDIEDESIGN OG AT DELER AV VG3 MEDIEDESIGN IVARETAS I VG3 MEDIEGRAFIKER

Rekrutteringen til Vg3 mediedesign har gått ned og tilbys kun ved én skole i landet. Det er også vanskelig for elevene å få relevant arbeid etter fullført Vg3 mediedesign. Mange fortsetter med påbygg til generell studiekompetanse.

Faglig råd for medier og kommunikasjon (FRMK) har også foreslått å dele mediegrafikerfaget, og å skille ut film- og videoteknikk som et eget lærefag. Vg3 mediegrafiker og Vg3 mediedesign har flere fellesmenter. En deling av mediegrafikerfaget vil gi ytterligere rom for å ivareta deler av mediedesign i mediegrafikerfaget.

? Bør Vg3 mediedesign legges ned, samtidig som deler av mediedesign ivaretas på Vg3 mediegrafiker?

Ja

JA, vg3 Mediedesign er et utdanningsprogram som i de senere årene har vært tilbud ett sted i landet, Vågen vgs. Mediedesign gir verken studiekompetanse eller yrkeskompetanse. Innholdet i vg3 mediedesign vil bli ivaretatt gjennom medieproduksjon og mediegrafikerfaget (2 år lærling). For å ta høyere utdanning innen mediedesign kreves studiekompetanse.

1.19. VG3 FILM- OG VIDEOTEKNIKKFAGET

Det høres forslag om nytt lærefag i film og videoteknikk. Faget skal bygge på Vg2 medieproduksjon.

1.19.1. BEGRUNNELSE FOR Å OPPRETTE NYTT LÆREFAG I FILM OG VIDEOTEKNIKK

Faglig råd for medier og kommunikasjon har foreslått at film- og videoteknikkerfaget opprettes som nytt lærefag og at faget skal følge 2+2-modellen. Opplæring i bedrift skal bygge på Vg2 medieproduksjon.

FRMK ønsker å etablere film- og videoteknikkerfaget som nytt lærefag. Medieproduksjonsfaget ble i sin tid etablert som et bredt lærefag for å kunne dekke store deler av bransjen. Målet med et slikt bredt fag var å være forberedt på endringer, men økt krav til spisskompetanse, spesielt innen film-, lyd- og videoteknikk, tilsier at det kan være behov for et nytt lærefag.

Det er foreløpig ikke undersøkt hvilket behov arbeidslivet har for fagarbeidere i film- og videoteknikk og om det kan etableres læreplaner i faget. Det er også usikkert om et nytt lærefag i film- og videoteknikk vil kunne etablere seg som en sikker rekrutteringsvei til arbeidslivet i konkurranse med høyere utdanning.

Høringsinstansene bes om å vurdere behovet for et eget lærefag i film- og videoteknikk på videregående opplærings nivå.

? Bør Vg3 film- og videoteknikkfaget opprettes som nytt lærefag?

Ja

JA, ved å opprette film og videoproduksjon som nytt lærefag får vi synliggjort bredden i mediefagutdannelsen på et yrkesfaglig nivå. Fra før har vi to svennebrev, Fotograf og Mediegrafiker.

I dagens ordning er det lærlinger i Mediegrafikerfaget som jobber innen film og videoproduksjon og eventteknikk. De får svennebrev som mediegrafiker, Det har vært en stor digital utvikling innen mediegrafikerfaget de siste tiårene og det vil styrke den yrkesfaglige medieutdanningen å tilby film og videoproduksjon som eget fagbrev.

1.20. VIDEREFØRING AV EKSISTERENDE PROGRAMOMRÅDER PÅ VG2 I NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

Det foreslås at følgende Vg2-tilbud med tilhørende lærefag videreføres i nytt utdanningsprogram for design:

- Vg2 og Vg3 frisør
- Vg2 og Vg3 blomsterdekoratør
- Vg2 Interiør og utstillingsdesign, Vg3 interiør, Vg3 utstillingsdesign og Vg3 profileringsdesign

Endringene kommer som en følge av forslaget om et nytt utdanningsprogram for design. Endringene er den samme for alle tre Vg2-tilbud. Derfor høres disse samlet.

1.20.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE VG2 FRISØR, VG2 BLOMSTERDEKORATØR, VG2 INTERIØR OG UTSTILLINGSDESIGN, MED TILHØRENDE LÆREFAG I NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

Dette følger av endringer på Vg1. For begrunnelse for nytt utdanningsprogram for design, se 1.15 *Forslag om et nytt utdanningsprogram for design*.

 Høringsinstansene bes om kommentarer til ny plassering av Vg2 frisør, Vg2 blomsterdekoratør, Vg2 interiør og utstillingsdesign, med tilhørende lærefag.

Ingen kommentar fra instansen

1.21. VG2 AKTIVITØR OG VG3 AKTIVITØRFAGET

Det foreslås at Vg2 aktivitør og Vg3 aktivitørfaget flyttes fra utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.

1.21.1. BEGRUNNELSE FOR Å FLYTTE VG2 AKTIVITØR OG VG3 AKTIVITØRFAGET FRA UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN OG HÅNDVERK TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Faget og aktivitetens kompetanse ligger i dag i skjæringspunktet mellom håndverksfag og helse-, oppvekst- og omsorgsfag. Det kan være hensiktsmessig å knytte aktivitetfaget tettere til andre helsefag. Endringer i tilbudsstrukturen kan føre til at faget blir mer synlig i helse- og omsorgssektoren, noe som igjen kan bidra til å øke rekrutteringen.

I lys av utfordringene faget står overfor, utviklingen i faget og de øvrige endringene som foreslås for utdanningsprogram for design og håndverk, foreslås det å flytte Vg2 aktivitør og Vg3 aktivitetfaget til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.

? **Bør Vg2 aktivitør og Vg3 aktivitetfaget flyttes fra utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag?**

Ja

Vi er positive til dette og tror faget vil bli mer synlig, og at det i større grad hører hjemme under helse og oppvekst . Det vil også kunne gi et bedre rekrutteringsgrunnlag og flere søkere .Det er viktig at endringen følges opp med endring av læreplan

1.22. VG3 MASKØR- OG PARYKKMAKERFAGET

Det foreslås at Vg3 maskør- og parykkmakerfaget videreføres i nytt utdanningsprogram for design.

1.22.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 MASKØR- OG PARYKKMAKERFAGET VIDereføres I NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR DESIGN

Maskør- og parykkmakerfaget er et av de verneverdige fagene. Innspill fra bransjen viser at de rekrutterer hovedsakelig lærlinger som har kompetanse i frisørfaget. Ved å legge faget til utdanningsprogram for design vil det imøtekomme behovet i bransjen med en relevant opplæring.

? **Bør maskør- og parykkmakerfaget videreføres i nytt utdanningsprogram for design?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for helse og oppvekstfag

1. HELSE OG OPPVEKSTFAG

Utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag						
Programområder		Programområder			Fører til	Yrkesbetegnelse
Videregående trinn 1 (Vg1)	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift				
1. år	2. år	3. år	4. år	5. år		
Helse- og oppvekstfag	Aktivtør	Aktivtørfaget			Fagbrev	Aktivtør
	Ambulansefag ¹	Ambulansefaget			Fagbrev	Ambulansearbeider
		Portørfaget ^{3, 4}			Fagbrev	Portør
	Barne- og ungdomsarbeiderfag ²	Barne- og ungdomsarbeiderfaget			Fagbrev	Barne- og ungdomsarbeider
	Fotterapi og ortopediteknikk	Fotterapi			Yrkeskompetanse	Fotterapeut
		Ortopediteknikkfaget			Fagbrev	Ortopeditekniker
	Helsearbeiderfag	Helsefagarbeiderfaget ⁵			Fagbrev	Helsefagarbeider
	Helseservicefag ⁶	Apotekteknikk			Yrkeskompetanse	Apotektekniker
		Helsesekretær			Yrkeskompetanse	Helsesekretær
		Tannhelsesekretær			Yrkeskompetanse	Tannhelsesekretær
	Hudpleie	Hudpleier			Yrkeskompetanse	Hudpleier
	Alle programområder	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse			Generell studiekompetanse	

1 Ny opplæringsmodell for ambulanséfag behandles i egen prosess

2 Som en konsekvens av at design og håndverk deles opp, forsvinner dagens kryssløp fra Vg1 design og håndverk

3 Kan tas som kryssløp fra Vg2 helsearbeiderfag

4 Kan tas som kryssløp fra Vg2 helseservicefag

5 Kan tas som kryssløp fra Vg2 ambulanséfag

6 Forslag i høringen om å innføre valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag

Det foreslås å innføre valgfrie programfag i Vg2 helseservicefag og å flytte programområdet Vg2 aktivtør fra utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag. Det arbeides i tillegg med å utvikle en ny opplæringsmodell for ambulanséfaget som etter ønske fra faglig råd for helse og oppvekstfag, vil høres separat.

1.1. VG1 HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Det foreslås ingen strukturelle endringer på Vg1 helse- og oppvekstfag.

1.2. AMBULANSEFAGET

Forslag til ny opplæringsmodell for ambulanséfaget vil bli behandlet og hørt separat.

1.3. VG2 HELSESERVICEFAG

Det foreslås å innføre valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag: helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk.

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR INNFORING AV VALGFRIE PROGRAMFAG PÅ VG2 HELSESERVICEFAG

Faglig råd for helse- og oppvekstfag (FRHO) mener det er behov for å innføre fordypningsområder ved å opprette valgfrie programfag i Vg2 helseservicefag: helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk for å gjøre elevene godt forberedt i møte med yrket. FRHO ønsker ikke å dele i tre programområder fordi elevgrunnet er lavt og fordi fagene er beslektet. Å innføre valgfrie programfag kan bidra til økt faglig spesialisering.

Dersom valgfrie programfag begrenser elevenes valg av Vg3 vil dette være en ulempe for elevene som må bestemme yrkesvalg tidligere enn med dagens ordning. Alternativt skal valg av valgfritt programfag i Vg2 helseservicefag ikke begrense elevenes valg av Vg3. Vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

Et alternativ til å innføre valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag kan være å utnytte de mulighetene som ligger i programfaget *Yrkesfaglig fordypning (YFF)*. Vi ber derfor høringsinstansene vurdere om *Yrkesfaglig fordypning (YFF)* kan være en løsningsom kan gi elever og skoler mulighet til tidligere spesialisering, både i Vg1 og i Vg2. YFF har totalt 421 timer (60 min) fordelt på Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i de tre yrkene som Vg2 helseservicefag fører fram til.

Det er i dag krav om autorisasjon for helsesekretær, tannhelsesekretær og apotektekniker fra Helsedirektoratet. Det bør derfor vurderes om valgfrie programfag på Vg2 på helseservicefag får konsekvenser for elevenes valg av Vg3. Faglig råd for helse- og oppvekstfag har anbefalt at det ikke opprettes egne Vg2-tilbud for helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk fordi elevgrunnet er for lavt.

? **Bør det innføres valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag: helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk?**

Ja

Det må stilles tydelige krav til rådgivning på VG1 knyttet til valgmulighetene videre til VG2 og Vg3. Målet må være færrest mulig omvalg.

? **Dersom valgfrie programfag innføres på Vg2 helseservicefag skal dette ikke begrense elevens valg av Vg3 (helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk).**

Ja

Valgfrie programfag er ikke den ideelle løsningen. Det er usikkerhet om effekten gir heving av sluttkompetansen på VG3, spesielt til elever som gjør omvalg etter VG2.

Man må etterstrebe at majoriteten fortsetter på den valgte "spesialisering" på VG2 over i VG3. Samtidig må de som velger nytt på VG3 sikres gode muligheter for å hente opp kunnskapen parallelt med spesialiseringen på VG3.

? Vil valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag kunne få konsekvenser for elevenes valg av Vg3 og autorisasjon som helsepersonell?

Nei

Ikke så lenge det er bestått VG3 som legger grunnlaget for autorisasjonen.

? Bør Vg2 helseservicefag opprettholdes som ett Vg2 uten å innføre valgfrie programfag og heller anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å sikre tidligere fordypning i yrkene?

Nei

Det er bedre å starte med valgfrie programfag og muligens på sikt utvikle deling av programfagene fra VG2.

? Vi ber om høringsinstansenes kommentarer til utvikling av veiledere som alternativ til valgfrie programfag.

Utvikling av veiledere vil ikke erstatte valgfrie programfag. Effekten på sluttkompetansen fra VG3 vil kunne styrkes ved krav til praksis i det valgte programfaget både på VG2 og VG3.

1.4. VG3 BARNE- OG UNGDOMSARBEIDERFAGET

FRHO har presisert at de ikke ønsker endringer i strukturen for barne- og ungdomsarbeiderfaget. Rådet mener at det er endringer i læreplanen for Vg3/opplæring i bedrift som må gjøres, ikke strukturendringer. Deres begrunnelse er at i grunnopplæringen skal grunnelementene i faget utvikles for å kunne arbeide med barn og unge. Videre spesialisering innen ulike områder bør skje på fagskolenivå.

1.5. VG2 OG VG3 AKTIVITØRFAGET

Det vises til forslag om å flytte Vg2 og Vg3 aktivitørfaget fra utdanningsprogram for design og håndverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag, se *Design og håndverk, 1.21Vg2 aktivitør og Vg3 aktivitørfaget*.

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for naturbruk

1. NATURBRUK

Utdanningsprogram for naturbruk						
Videregående trinn 1 (Vg1)	Programområder		Programområder		Fører til	Yrkesbetegnelse
1. år	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift	3. år	4. år	5. år	
Naturbruk	Akvakultur	Akvakulturfaget				Fagbrev Fagoperatør i akvakultur
	Dyrehold 1	Hestefaget				Fagbrev Hestefaglært
		Dyrehold 1				Yrkes-kompetanse Dyreholder 1
	Fiske og fangst	Fiske og fangst				Fagbrev Fisker
	Landbruk og gartner næring 2	Gartner næring				Yrkes-kompetanse Gartner
		Landbruk 3				Yrkes-kompetanse Agronom
	Reindrift	Reindriftfaget				Fagbrev Fagarbeider i reindriftsfaget
	Skogbruk	Skogbruk				Fagbrev Skogsoperatør
	Alle programområder unntatt særlop	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse				Generell studiekompetanse
		Studieforberende Vg3 i naturbruk 4				Generell studiekompetanse
	Særlop					
	Hovslagerfaget					Fagbrev Hovslager

1 Ber om innspill til navn
 2 Forslag i høringen om valgfrie programfag på Vg2 landbruk og gartner næring
 3 Valgfrie programfag
 Traktorer og maskiner
 Økologisk landbruk 1
 Økologisk landbruk 2
 Økonomi og driftsledelse
 4 Valgfrie programfag
 Bruk og vern
 Feltarbeid i naturbruk
 Næringsdrift i naturbruk

Det anbefales å innføre valgfrie programfag innen landbruk og gartner næring, og det foreslås å opprette et nytt programområde Vg2 dyrehold. Det foreslås videre å dele programområdet Vg2 heste- og hovslagerfaget. Hovslagerfaget foreslås videreført som særlop og hestefaget foreslås videreført i et nytt Vg3 dyrehold. Det foreslås å flytte anleggsgartnerfaget til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og at idrettsanleggsgfaget legges ned.

1.1. VG1 NATURBRUK

Det foreslås ingen strukturendringer på Vg1 naturbruk.

1.2. VG2 ANLEGGSGARTNER OG IDRETTSANLEGGSFAG

Det foreslås at Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og skal benevnes Vg2 anleggsgartner. (se *Bygg- og anleggsteknikk*, 1.14. Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgfag).

Det foreslås at idrettsanleggsgfaget som eget lærefag legges ned (se 1.3 Vg3 idrettsanleggsgfaget). De delene av Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg som omhandler innendørs idrettsanlegg flyttes til byggdrifterfaget som er et særløpsfag (1+3). Se 1.3 Vg3 idrettsanleggsgfaget.

1.2.1. BEGRUNNELSE FOR FLYTTING AV VG2 ANLEGGSGARTNER OG IDRETTSANLEGGSFAG

Norske anleggsgartnere- miljø og landskapsentreprenører (NAML) ønsker at anleggsgartnerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk. Dette støttes både av Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA) og Faglig for råd for naturbruk (FRNA). Det åpnes for kryssløp fra Vg1 naturbruk til Vg2 anleggsgartner på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

? Bør Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg endres til Vg2 anleggsgartner og flyttes fra utdanningsprogram for naturbruk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør delene av Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg som omhandler innendørs idrettsanlegg flyttes til byggdrifterfaget (særløpsfag)?

Ja

Det som omhandler innendørs idrettsanlegg kan flyttes til byggdrifterfaget. Vi ønsker også å understreke at det er viktig at det grønne i idrettsanleggsgfaget , også i fremtiden ikke inkorporeres i byggdrifterfaget, da dette er ett helt annet fagområde.

? Bør det åpnes for kryssløp fra Vg1 naturbruk til Vg2 anleggsgartner utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.3. VG3 IDRETTSANLEGGSFAGET

Det foreslås å legge ned idrettsanleggsgfaget som eget lærefag.

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR LEGGE NED VG3 IDRETTSANLEGGSFAGET

I de siste fem årene er det inngått i alt 23 lærekontrakter i idrettsanleggsgfaget.

Faglig råd for naturbruk (FRNA) mener at deler av idrettsanleggfaget har flere likhetsstrekk med byggdrifterfaget. Kompetanse knyttet til innendørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på byggdrifterfaget på utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk. Kompetanse knyttet til utendørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på Vg3 anleggsgartnerfaget på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

? Bør Vg3 idrettsanleggsgfaget legges ned og at faget blir ivaretatt på hhv Vg3 anleggsgartnerfaget (utendørs) og byggdrifterfaget (innendørs)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.4. VG2 FISKE OG FANGST

Det foreslås å fjerne kryssløp fra Vg1 restaurant og matfag til Vg2 fiske og fangst på utdanningsprogram for naturbruk

1.4.1. BEGRUNNELSE FOR FJERNE KRYSSLØP FRA VG1 RESTAURANT OG MATFAG OG VG2 FISKE OG FANGST

Basert på tall fra 2015, var det kun 3 av 119 elever på Vg2 fiske og fangst som kom fra utdanningsprogram for restaurant- og matfag. FRNA støtter dette på faglig grunnlag.

? Bør kryssløp fra Vg1 restaurant og matfag til Vg2 fiske og fangst på utdanningsprogrammet for naturbruk fjernes?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.5. VG2 LANDBRUK OG GARTNERNÆRING

Det forslås å innføre valgfrie programfag på Vg2 landbruk og gartner næring

1.5.1. BEGRUNNELSE FOR INNFORING AV VALGFRIE PROGRAMFAG PÅ VG2 LANDBRUK OG GARTNERNÆRING

Landbruksfaget og gartnerfaget har mange felleselementer slik at innføring av valgfrie programfag i Vg2 landbruk og gartner næring kan imøtekomme FRNAs ønske om tidligere spesialisering. Valgfrie programfag kan innføres uavhengig av det pågående forsøket med 2+2 modellen for agronom og gartner

Innføring av valgfrie programfag vil innebære en tidligere spesialisering. Dersom valgfrie programfag begrenser elevenes valg av Vg3 vil dette være en ulempe for elevene som må bestemme yrkesvalg tidligere enn med dagens ordning. Det foreslås derfor at valgfrie programfag ikke skal begrense elevenes valg av Vg3. Vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

Et alternativ til å innføre valgfrie programfag på Vg2 landbruk og gartneri kan være å utnytte de mulighetene som ligger i programfaget *Yrkesfaglig fordypning (YFF)*. Vi ber derfor høringsinstansene vurdere om *Yrkesfaglig fordypning (YFF)* kan være en løsningsom kan gi elever og skoler mulighet til tidligere spesialisering, både i Vg1 og i Vg2. YFF har totalt 421 timer (60 min) fordelt på Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i de to yrkene som Vg2 landbruk og gartneri fører fram til.

? Bør det innføres valgfrie programfag på Vg2 landbruk og gartneri?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Dersom valgfrie programfag innføres på Vg2 landbruk og gartneri skal valgt programfag ikke begrense elevens valg av Vg3.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør Vg2 landbruk og gartneri opprettholdes som ett Vg2 uten å innføre valgfrie programfag og heller anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å sikre tidligere fordypning i yrkene?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Vi ber om høringsinstansenes kommentarer til utvikling av veiledere som alternativ til valgfrie programfag.

Ingen kommentar fra instansen

1.6. VG2 HESTE- OG HOVSLAGERFAG

Det foreslås at Vg2 heste- og hovslagerfag deles på følgende måte:

Hovslagerfaget endrer opplæringsmodell fra 2+2 til særløpsfag (1+3). Hestefaget blir en del av et nytt Vg2 dyrehold og består som eget lærefag etter 2+2-modellen, se kapittel 1.7 *Forslag om nytt Vg2 dyrehold*.

1.6.1. BEGRUNNELSE FOR DELE VG2 HESTE- OG HOVSLAGERFAG OG OMGJØRE HOVSLAGERFAGET TIL SÆRLØPSFAG

FRNA mener at Vg2 heste- og hovslagerfag har for få felleselementer til å opprettholde et felles Vg2-tilbud og anbefaler at hovslagerfaget skal følge en særløpsmodell.

? Bør Vg2 heste- og hovslagerfag deles?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør hovslagerfaget omgjøres fra en 2+2-modell til et særløpsfag (1+3-modell)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.7. FORSLAG OM NYTT VG2 DYREHOLD

Det foreslås å opprette et nytt Vg2 dyrehold og at hestefaget inngår i det nye programområdet. Høringsinstansene bes om vurdere fagbetegnelsen for et nytt Vg2.

1.7.1. BEGRUNNELSE FOR OPPRETTE NYTT VG2 DYREHOLD

FRNA mener at hestefaget dekker et kompetansebehov i arbeidsmarkedet, men at arbeidslivet i varierende grad etterspør fagbrev i hestefaget. Det er derfor ikke grunnlag for et eget Vg2 hestefag, og hestefaget foreslås derfor å inngå i et nytt Vg2 dyrehold.

I tillegg har en rekke aktører innen dyrehold foreslått at det opprettes et nytt lærefag som kvalifiserer for arbeid med dyr som blant annet dyrepass, helse og stell, varehandel, opplevelse og turisme. Dyrehold skal rette seg mot et marked i vekst og et økende behov for fagkompetanse.

Det foreslås at Vg2 dyrehold fører frem til Vg3 hestefaget (fagbrev) og et nytt Vg3 dyrehold (se 1.8 Forslag om nytt Vg3 dyrehold). Forslaget om et Vg2 dyrehold støttes av FRNA.

? Bør det opprettes et nytt Vg2 dyrehold og som inkluderer hestefaget?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 dyrehold.

Ingen kommentar fra instansen

1.8. FORSLAG OM NYTT VG3 DYREHOLD

Det foreslås å opprette et nytt Vg3 dyrehold. Utdanningstilbudet foreslås å føre frem til yrkeskompetanse med vitnemål etter tre år i videregående opplæring.

Utdanningsdirektoratet har mottatt søknad om å opprette et *lærefag Vg3 dyrefag* med opplæring i bedrift. Faglig råd for naturbruk støtter forslaget.

1.8.1. BEGRUNNELSE FOR OPPRETTE VG3 DYREHOLD

Et nytt Vg2 dyrehold tar sikte på å utdanne til bransjer innenfor dyrenæring og handel. Dette er tradisjonelt næringer som ansetter ufaglært arbeidskraft, og det er mindre etterspørsel etter fagarbeidere.

En treårig yrkeskompetanse med vitnemål fra videregående opplæring vil antagelig kvalifisere for relevant arbeid, føre frem til et reelt arbeidsmarked og vurderes derfor som en bedre løsning enn å opprette et nytt fagbrev som betinger etablering av nye læreplasser.

Bør det opprettes et nytt Vg3 dyrehold som gir 3-årig yrkeskompetanse med vitnemål?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 dyrehold

Ingen kommentar fra instansen

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for restaurant- og matfag

1. RESTAURANT- OG MATFAG

Utdanningsprogram for restaurant- og matfag						
Videregående trinn 1 (Vg1)	Programområder	Programområder			Fører til	Yrkesbetegnelse
1. år	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift				
	2. år	3. år	4. år	5. år		
Restaurant- og matfag	Baker og konditor	Bakerfaget			Svennebrev	Baker
		Konditorfaget			Svennebrev	Konditor
	Kokk- og servitørfag	Kokkfaget			Fagbrev	Kokk
		Servitørfaget			Fagbrev	Servitør
		Ernæringskokkfaget			Fagbrev	Ernæringskokk
		Ferskvarekokk ¹			Fagbrev	Ferskvarekokk ¹
	Kjøttfag og næringsmiddelindustri ¹	Kjøttkjærefaget			Svennebrev	Kjøttkjærer
		Pølsemakerfaget			Svennebrev	Pølsemaker
		Slakterfaget			Svennebrev	Slakter
		Industriell matproduksjon ²			Fagbrev	Fagarbeider, industriell matproduksjon
	Alle programområder	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse			Generell studiekompetanse	

¹ Ber om innspill til navn

² Kan tas som kryssløp fra Vg2 industrideknologi

For utdanningsprogram for restaurant- og matfag foreslås å dele programområdet Vg2 matfag for å imøtekomme matindustriens kompetansebehov og for å tilby elever tidligere faglig spesialisering. Det foreslås å slå sammen Vg3 butikkslakterfaget og Vg3 sjømathandlerfaget til et felles lærefag. Det foreslås å legge ned Vg3 sjømatproduksjon som eget lærefag og la faget bli en del av Vg3 industriell matproduksjon.

1.1. VG1 RESTAURANT- OG MATFAG

Det foreslås ingen strukturendringer på utdanningsprogram for Vg1 restaurant- og matfag.

1.2. VG2 MATFAG

Det foreslås å dele Vg2 matfag i Vg2 baker- og konditor og Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri.

Vg3 bakerfaget og Vg3 konditor videreføres i et nytt Vg2 baker- og konditor. Vg3 kjøttkjærefaget, Vg3 pølsemakerfaget, Vg3 slakterfaget og Vg3 industriell matproduksjon videreføres i et nytt Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri.

Høringsinstansene bes om å vurdere fagbetegnelsen på Vg2-tilbudene.

1.2.1. BEGRUNNELSE FOR DELE VG2 MATFAG I VG2 BAKER- OG KONDITOR OG VG2 KJØTTFAG OG NÆRINGSMIDDELINDUSTRI

Vg2 matfag leder i dag både til håndverksfag, som f.eks. baker og konditor og til industrifag, som f.eks. industriell matproduksjon. I følge Faglig råd for restaurant og matfag (FRRM) har dette

bidratt til at Vg2 har en utydelig profil og FRRM mener at Vg2 matfag bør deles i tre nye Vg2 for å gi en mer relevant og yrkesrettet opplæring.

I høringen foreslås det en mellomløsning hvor forslaget er å dele Vg2 matfag i to nye Vg2: Vg2 baker- og konditor og Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri. En inndeling av Vg2 matfag i to nye programområder vurderes som tilstrekkelig for å styrke faglig innhold og en relevant opplæring.

Høringsinstansene bes om å vurdere evt. risiko ved deling av eksisterende Vg2 matfag. Å opprette flere tilbud på Vg2 innenfor samme utdanningsprogram kan bli utfordrende både for fylkeskommunene som har ansvar for å opprette tilbudet, og for elevene som vil få færre lærefag å velge mellom når de skal tegne lærekontrakt. Tidligere har ikke *Vg2matfag* hatt tilstrekkelig mange søkere til at det har blitt opprettet tilbud i alle fylkeskommuner.

Tabellen viser antall elever på Vg2 matfag per 1. oktober.

	2014-2015	2015-	2016-
Akershus	58	40	50
Aust-Agder	12	9	12
Buskerud	16	19	15
Finnmark	4	5	4
Hedmark	15	10	11
Hordaland	23	14	21
Møre og Romsdal	15	18	23
Nordland	21	8	19
Nord-Trøndelag	8	6	6
Oppland	14	23	14
Oslo	11	10	12
Rogaland	45	40	31
Sogn og Fjordane	0	0	0
Sør-Trøndelag	50	30	31
Telemark	8	7	0
Troms	17	34	19
Vest-Agder	19	22	24
Vestfold	24	22	30
Østfold	31	21	22

Kilde: Utdanningsdirektoratet (Statistikkportalen)

De siste foreløpige søkertallene for skoleåret 2017-2018 viser at Vg1 restaurant og matfag har størst prosentvis nedgang. Det vil sannsynligvis bli en utfordring for fylkeskommunene å opprette begge Vg2-tilbudene med dagens elevgrunnlag.

Et alternativ til å dele Vg2 matfag i to nye programområder kan være å utnytte de mulighetene som ligger i programfaget *Yrkesfaglig fordypning (YFF)*.

Vi ber derfor høringsinstansene vurdere om *Yrkesfaglig fordypning (YFF)* kan være en løsningsom kan gi elever og skoler mulighet til tidligere spesialisering, både i Vg1 og i Vg2. YFF har totalt 421 timer (60 min) fordelt på Vg1 og Vg2. Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til YFF som tar utgangspunkt i lærefagene som utdanningsprogram for restaurant og matfag fører fram til.

? Bør Vg2 matfag deles i Vg2 baker- og konditor og Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri.

Ingen kommentar fra instansen

? Bør Vg2 matfag opprettholdes som ett Vg2 matfag og anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å gi mulighet for tidligere spesialisering i lærefagene?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.3. VG3 BUTIKKSLAKTERFAGET OG VG3 SJØMATHANDLERFAGET

Det foreslås å slå sammen Vg3 butikkslakterfaget og Vg3 sjømathandlerfaget til Vg3 ferskvarekokk. Det nye lærefaget skal bygge på Vg2 kokk og servitørfag.

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR SAMMENSLÅING AV VG3 BUTIKKSLAKTERFAGET OG VG3 SJØMATHANDLERFAGET

Butikkslakterfaget og sjømathandlerfaget har mange felleselementer og kompetansebeskrivelser som kunnskap om råvarer og tilberedning av disse. Service er en sentral del av fagene med kundebehandling som viktige arbeidsoppgaver. I tillegg utdannes disse fagarbeiderne til det samme arbeidsmarkedet: Ferskvareavdelinger i dagligvarehandel og spesialforretninger. Fagene har i dag relativt få lærlinger, og ved å slå sammen de to lærefagene til ett felles lærefag vil dette kunne gi elevene en større bredde i kompetanse og bedre muligheter for arbeid.

? Bør butikkslakterfaget og sjømathandlerfaget slås sammen til et nytt felles lærefag?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 ferskvarekokk.

Ingen kommentar fra instansen

1.4. VG3 SJØMATPRODUKSJON

Det foreslås å legge ned Vg3 sjømatproduksjon som eget lærefag og la faget bli en del av Vg3 industriell matproduksjon.

1.4.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 SJØMATPRODUKSJON SOM EGET LÆREFAG NEDLEGGES OG BLIR EN DEL AV VG3 INDUSTRIELL MATPRODUKSJON

Faglig råd for restaurant- og matfag har foreslått å legge ned Vg3 sjømatproduksjon som eget lærefag og la faget bli en del av Vg3 industriell matproduksjon.

Det finnes få søkere til lærekontrakt i sjømatproduksjonsfaget og bedriftene ønsker å satse mer på en generell matindustriutdanning. FRRM foreslår derfor at Vg3 sjømatproduksjon legges ned og integreres i Vg3 matproduksjon.

Sjømatproduksjon er ventet å være en bransje i vekst samtidig er det en stor utfordring at det finnes få søkere til lærekontrakt. Faglært arbeidskraft er også lite etterspurt av bedriftene. FRRM har foreslått å innføre sjømatproduksjon som et valgbart fordypningsområde i lærefaget industriell matproduksjon. Det er ikke mulig å innføre kun ett fordypningsområde i et lærefag. (Dette er et prinsipielt spørsmål som er drøftet i eget notat, *Fordypninger på Vg3/opplæring i bedrift*). Det foreslås derfor at sjømatproduksjon integreres i Vg3 industriell matproduksjon.

Høringsinstansenes syn på at sjømatproduksjon legges ned som eget lærefag og integreres i Vg3 industriell matproduksjon.

Ingen kommentar fra instansen

1.5. VG3 INSTITUSJONSKOKKFAGET

Faglig råd for restaurant- og matfag har foreslått å endre navn fra Vg3 institusjonskokk til Vg3 ernæringskokk.

1.5.1. BEGRUNNELSE FOR ENDRING AV NAVN FRA VG3 INSTITUSJONSKOKK TIL VG3 ERNÆRINGSKOKK

Faglig råd for restaurant og matfag mener at et navnebytte kan bidra til å styrke rekrutteringen til faget.

Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 ernæringskokk

Delta mener det er riktig å endre betegnelsen fra institusjonskokk til ernæringskokk. Vi tror dette vil kunne styrke rekrutteringen, i tillegg at det gir et riktigere og mer fremtidsrettet bilde av faget.

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i utdanningsprogram for service og samferdsel

1. SERVICE OG SAMFERDSEL

Utdanningsprogram for handel						
Videregående trinn 1 (Vg1)	Programområder		Programområder		Fører til	Yrkesbetegnelse
1. år	2. år	3. år	4. år	5. år		
Handel	Handel	Handelsfaget			Fagbrev	Salgsmedarbeider
Alternativ A for reiseliv og resepsjon (bevare lærlingsordning, endre innhold)	Reiseliv (arbeidstittel)	Reiselivs-faget			Fagbrev	Reiselivsmedarbeider
		Resepsjonsfaget			Fagbrev	Resepsjonist
Alternativ B for reiseliv og resepsjon (reiseliv blir studieforbereende løp)	Reiseliv	Reiseliv				Studiekompetanse
	Resepsjon	Resepsjonsfaget			Fagbrev	Resepsjonist
Alternativ A for kontor- og administrasjonsfaget (legge ned lærefaget)	Salg, service og sikkerhet	Kontor- og administrasjonsfaget			Fagbrev	Kontor- og administrasjonsarbeider
Alternativ B for kontor- og administrasjonsfaget (bevare lærlingsordning, endre innhold)	Økonomi og administrasjon (arbeidstittel)	Kontor- og administrasjonsfaget			Fagbrev	Kontor- og administrasjonsarbeider
	Alle programområder	Vg3 påbygging til generell studiekompetanse				Generell studiekompetanse

Forslag markert i rødt = Det heres to ulike alternativer.

Utdanningsprogram for service og samferdsel fører fram til flere lærefag med få felleselementer. Forslag til endringer har til hensikt å samle programområder på Vg2 og lærefag med flest mulig felleselementer i samme utdanningsprogram.

Det foreslås derfor å flytte programområdet Vg2 transport og logistikk fra utdanningsprogram for service og samferdsel til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon (se 1.11 Vg2 transport og logistikk). Det foreslås også at programområdet Vg2 IKT-servicefag på utdanningsprogram for service og samferdsel flyttes til utdanningsprogram for elektrofag (se 1.9 Vg2 og Vg3 IKT-servicefag).

Det foreslås at de resterende programområdene på Vg2 på utdanningsprogram for service og samferdsel, Vg2 reiseliv og Vg2 salg, service og sikkerhet, blir en del av et nytt utdanningsprogram for handel. Det foreslås at det opprettes et nytt programområde, Vg2 handel, og at Vg3 salg-faget endrer fagbetegnelse til Vg3 handelsfag. Det foreslås at Vg2 salg, service og sikkerhet legges ned.

Det foreslås å legge ned Vg3 kontor- og administrasjonsfaget *eller* å videreføre og eventuelt endre innholdet i dette lærefaget. Det foreslås at Vg3 sikkerhetsfaget legges ned slik det nå foreligger, og at lærefaget slås sammen med resepsjonsfaget til et nytt fag som skal omfatte resepsjon, kundeservice og sikkerhet.

Det foreslås at programområdet Vg2 reiseliv videreføres, og at det legges mer vekt på elevenes kompetanse i språk, *eller* at Vg2 reiseliv omgjøres til et studieforbereende løp.

1.1. FORSLAG OM Å OPPRETTE ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR HANDEL

Det foreslås å opprette et nytt utdanningsprogram for handel som skal føre til programområdet Vg2 reiseliv og deler av programområdet Vg2 salg, service og sikkerhet.

1.1.1. BEGRUNNELSE FOR Å OPPRETTE ET NYTT UTDANNINGSPROGRAM FOR HANDEL

Tilbakemeldingen fra arbeidslivet er at behovet for fagarbeidere innenfor varehandel er større enn det dagens lærlingkontrakter tilsier. Varehandel er en av landet største næringer, både målt i omsetning og sysselsetting. Totalt hadde varehandelen ca. 50 000 foretak og 390 000 sysselsatte i 2015.2

Lærlingordningen er imidlertid ikke godt etablert i handelsnæringen. Til tross for at varehandel sysselsetter opp mot 390 000 personer (SSB, 2016), utgjør lærlinger kun promiller av sysselsettingen. Varehandelen utgjør det største ungdomsarbeidsmarkedet i Norge. Både faglig råd for service og samferdsel (FRSS) og yrkesfaglig utvalg for kontor, handel og service mener at en lærlingordning i salg og fagbrev i salgsfaget er relevant for arbeidslivet.

Land det er naturlig å sammenlikne seg med har lyktes med å etablere merkantile utdanninger på fagarbeidernivå. Danmark har vesentlig flere lærlinger innen varehandel og kontor, og i Sveits er salgsfaget en av de mest søkte utdanningene³ innen fag- og yrkesopplæringen.

I et nytt utdanningsprogram for handel vil opplæringen kunne samles om felleselementer som salg, service, kundebehandling, markedsføring og økonomi. En tidligere og tydeligere opplæring som er rettet mot salgsfaget på Vg1, vil også kunne styrke lærlingordningen og bidra til økt etterspørsel etter denne type fagkompetanse i arbeidslivet.

Bør det opprettes et nytt utdanningsprogram for handel?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen handel.

Ingen kommentar fra instansen

1.2. FORSLAG OM NYTT VG2 HANDEL

Det foreslås å opprette et nytt programområde Vg2 handel.

1.2.1. BEGRUNNELSE Å OPPRETTE ET NYTT PROGRAMOMRÅDE VG2 HANDEL.

Et nytt programområde for Vg2 handel vil gi mulighet for opplæring innenfor service- og kundebehandling, salgsledelse, produktkunnskap, netthandel og engroshandel.

Det foreslås at det etableres et nytt programområde Vg2 handel og et nytt fagbrev Vg3 handelsfaget (se 1.3 Vg3 salgsfaget). Det bør vurderes om den kompetansen som kjedeskoler tilbyr kan inngå i det nye lærefaget. Dette for å sikre en sterkere forankring av lærlingordningen i handelsnæringen.

Dersom det viser seg å være et behov, kan det også utvikles veiledninger til yrkesfaglig fordypning (YFF) innenfor Vg2 handel. Slike veiledninger kan bidra til bransjetilpasset opplæring innenfor ulike deler av varehandelen, både på Vg1 og på Vg2

? Bør det opprettes et nytt programområde Vg2 handel?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 handel

Ingen kommentar fra instansen

1.3. VG3 SALGSFAGET

Det foreslås å endre fagbetegnelsen for Vg3 salgsfaget til Vg3 handelsfaget.

1.3.1. BEGRUNNELSE FOR Å ENDRE FAGBETEGNELSEN FOR VG3 SALGSFAGET TIL VG3 HANDELSFAGET

Salgsfaget er det nest største lærefaget i utdanningsprogram for service og samferdsel, målt etter antall søkere til læreplass, og også et av de største lærefagene. I 2016 var det 613 nye lærekontrakter i salgsfaget, som viser en økning de siste årene.

Høringsinstansene kan vurdere om det er behov for å opprette fordypninger på Vg3 handelsfaget. Lærefaget vil rekruttere til flere bransjer innenfor varehandel (netthandel, byggevarehandel, sportshandel, elektronikk etc.). Valgbare fordypninger på Vg3 kan bidra til en mer bransjetilpasset opplæring, samtidig som bredden i opplæringen bevares. Forslaget forutsetter at det gis en generell adgang til å etablere fordypninger på Vg3, se eget høringsnotat.

? Bør Vg3 salgsfaget endre fagbetegnelse til Vg3 handelsfaget?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.4. VG3 KONTOR- OG ADMINISTRASJONSFAGET

Det høres to alternativer for Vg3 kontor- og administrasjonsfaget:

1. Vg3 kontor- og administrasjonsfaget legges ned
2. Vg3 kontor- og administrasjonsfaget videreføres og eventuelt inkludere økonomi i lærefaget

1.4.1. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 KONTOR- OG ADMINISTRASJONSFAGET LEGGES NED

Kontor- og administrasjonsfaget er relativt stort som lærefag med 427 nye lærekontrakter i 2016, og samtidig har det vært en økning i søkningen til lærefaget de siste årene. Det er imidlertid få lærlinger som får tilbud om arbeid etter endt læretid. Virksomhetene foretrekker de som har høyere utdanning i administrative stillinger.

Mange tradisjonelle kontoroppgaver er blitt rasjonalisert bort og utføres i stadig mindre grad av bestemte personer, men er en del av alle ansattes arbeidsoppgaver og ansvar.

Antall læreplasser taler isolert sett for at kontor- og administrasjonsfaget bør opprettholdes, mens analysen av sysselsetting og endringer i arbeidslivets kompetansebehov taler for at etterspørselen etter kompetanse innenfor kontor- og administrasjonsfaget stadig blir mindre og at lærefaget derfor bør legges ned.

? Bør Vg3 Kontor- og administrasjonsfaget legges ned?

Nei

Delta ser at det har vært store utfordringer med faget særlig det at få lærlinger får jobb etter endt læretid . Hvis faget skal bestå må det gjøres endringer slik at det er mer i tråd med arbeidslivets behov. Dette mener vi er mulig , og vi ønsker derfor ikke at faget legges ned

1.4.2. BEGRUNNELSE FOR AT VG3 KONTOR- OG ADMINISTRASJONSFAGET VIDEREFØRES, EVENTUELT MED ENDRET INNHOLD

Selv om kontor- og administrasjonsfaget i mindre grad er integrert i arbeidsdelingen i relevante virksomheter, så kan det argumenteres for at faget og opplæringen fungerer som en god vei gjennom videregående opplæring, og som praktisk vei til høyere utdanning.

Nedleggelse av kontor- og administrasjonsfaget vil på kort sikt kunne føre til en nedgang i antall lærlinger i staten. Kontor- og administrasjonsfaget utgjør i dag ca. 20 prosent av alle lærlinger innenfor statlig tariffområde (dvs. departementer og underliggende virksomheter).

I forbindelse med gjennomgangen av tilbudsstrukturen har det kommet forslag fra Økonomiforbundet om å etablere et lærefag innenfor regnskap. Forslaget er foreløpig ikke tilstrekkelig godt nok belyst til å høres.

I stedet for å opprette et eget lærefag innenfor regnskap vil det være mulig å videreutvikle kontor- og administrasjonsfaget slik at økonomi og regnskap kan inngå i faget.

Dersom beslutningen blir å videreføre et lærefag rettet mot administrasjon kan det vurderes å opprette et eget programområde på Vg2 rettet mot økonomi og administrasjon.

Høringsinstansene bes om innspill til eventuelle løsninger som kan gjøre fagbrevet innenfor kontor- og administrasjon mer attraktivt for virksomhetene.

? Bør Vg3 kontor- og administrasjonsfaget videreføres?

Ja

Vi mener heller man må endre på innholdet i utdanningen og inkorporere mer økonomi og regnskap inn i faget . Dette vil kunne bidra til at kandidatene blir mer attraktive for arbeidslivet.

1.5. VG3 SIKKERHETSFAGET

Det foreslås å legge ned Vg3 sikkerhetsfaget.

Det foreslås samtidig å utvide Vg3 resepsjonsfaget, slik at kompetanse i resepsjonsfaget også inkluderer sikkerhet og beredskap (se 1.8 Vg3 resepsjonsfaget).

1.5.1. BEGRUNNELSE FOR Å LEGGE NED VG3 SIKKERHETSFAGET OG Å UTVIDE VG3 RESEPSJONSFAGET

Lærlingordningen i Vg3 sikkerhetsfaget har svak forankring i arbeidslivet. I tillegg er over halvparten av de som tar fagbrev praksiskandidater. Antallet læreplasser har økt de siste årene, men det er fremdeles lav andel av søkerne som får læreplass⁷. I 2016 fikk 52 prosent av søkerne til sikkerhetsfaget læreplass. Dette er lavt sammenlignet med andre lærefag.

For å bli vekter kan elever velge Vg3 sikkerhetsfaget i videregående opplæring, eller gjennomføre vekterkurs på mellom 50 og 100 timer i regi av vekterselskapene. Begge utdanningene tilfredsstillt kravet for å kunne ansettes som vekter etter vaktvirksomhetsloven. Bransjen rekrutterer i dag primært vektere gjennom private vekterkurs. Det er derfor vanskelig å begrunne behovet for et lærefag med 2 års opplæring i bedrift, når et privat opplæringstilbud av kortere varighet tilfredsstillt kravene til vektere, og når sikkerhetsbransjen i praksis foretrekker vektere som har gjennomført de private tilbudene ved tilsetning.

Det vises også til forslag om å videreutvikle resepsjonsfaget til å omfatte et større fagområde, bl.a. innenfor kundeservice og sikkerhet (se 1.8 Vg3 resepsjonsfaget).

? Bør Vg3 sikkerhetsfaget legges ned?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.6. VG2 REISELIV

Det høres to alternativer for Vg2 reiseliv og resepsjon:

1. Programområdet Vg2 reiseliv videreføres, (en eventuell endring av lærefagets innhold gjøres senere)
2. Programområdet Vg2 reiseliv deles i et nytt Vg2 resepsjon og et nytt Vg2 reiseliv. Vg2 reiseliv omgjøres til et studieforbereende løp

1.6.1. BEGRUNNELSE FOR AT PROGRAMOMRÅDET VG2 REISELIV VIDEREFØRES

Antall nye lærekontrakter i reiselivs-faget har vært på mellom 60 og 90 de siste årene. For resepsjonsfaget er situasjonen omtrent den samme, antall lærekontrakter har vært litt høyere (mellom 85 og 110 siste årene).

Reiselivs-faget har ikke fått den utbredelse som mange håpet på. Nesten 160 000 personer arbeider i reiselivsnæringen (nesten ni pst. av sysselsettingen i norsk næringsliv)⁸. Dette står i kontrast til antall oppnådde fagbrev i reiselivs-faget. De siste fem årene er det i alt 402 personer som har oppnådd fagbrev i reiselivs-faget.

En av årsakene til at reiselivs-faget ikke har truffet behovet i arbeidslivet er ifølge faglig råd at den nåværende opplæringen ikke gir tilstrekkelig språkkompetanse. Faglig råd for service og samferdsel (FRSS) skriver i utviklingsredegjørelsen at nåværende struktur ikke ivaretar reiselivsnæringens behov for økte språkferdigheter.

Både Norwegian og SAS Ground Handling ønsker at reiselivs-faget videreføres som lærefag. Det er disse bedriftene som tar inn de fleste lærlingene i reiselivs-faget⁹. De ønsker å beholde dagens tilbud, slik at de fortsatt kan ta inn lærlinger innen reiseliv. Fremfor strukturendring ønsker de å endre læreplanen, slik at elevene får en praktisk tilnærming til språk og internasjonalt reiseliv.

Endring av innhold er ikke en del av denne høringen, men vil bli en del av den etterfølgende prosessen med revidering av læreplaner.

1.6.2. BEGRUNNELSE FOR AT PROGRAMOMRÅDET VG2 REISELIV DELES I ET NYTT VG2 RESEPSJON OG ET NYTT VG2 REISELIV, OG AT VG2 REISELIV OMGJØRES TIL ET STUDIEFORBEREDENDE LØP

Et alternativt forslag er å opprette et nytt tilbud for reiseliv på Vg2 og Vg3 som fører til studiekompetanse. Det alternative forslaget kommer fra FRSS som ønsker en "hybridmodell" (et studieforberedende løp plassert på yrkesfag), fordi de mener det er hensiktsmessig å gi elevene en praktisk opplæring rettet mot bransjen som forberedelse til høyere utdanning.

Arbeidslivet gir imidlertid ikke entydig støtte til en slik modell. Både Norwegian og SAS Ground Handling ønsker å beholde dagens tilbud, slik at de fortsatt kan ta inn lærlinger innen reiseliv. I forslaget til FRSS skal Vg2 reiseliv alene forberede til studieforberedende løp. Dette vil innebære at resepsjonsfaget ikke kan rekruttere fra Vg2 reiseliv, men må flyttes til et annet programområde på Vg2 eller at det opprettes et eget programområde på Vg2.

Høringsinstansene bes merke seg at reiseliv også tilbys i dag som valgfrie programfag på de studieforberedende utdanningsprogrammene. Innenfor rammen av dagens struktur kan også elevene på yrkesfag velge disse programfagene. Reiselivs-fagene utgjør 140 + 140 årstimer som kan tilbys over to år. I skoleåret 2015-16 var det i overkant av 1000 elever som valgte reiselivs-fagene. Et nytt studieforberedende løp på yrkesfag vil måtte konkurrere med det allerede eksisterende tilbudet med valgfrie programfag.

? Bør reiselivs-faget videreføres som lærefag?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør reiselivsfaget gjøres om til et studieforberegende løp plassert på yrkesfaglig utdanningsprogram?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.7. VG3 REISELIV

Her høres to alternativer:

1. Videreføre lærefaget
2. Erstatte lærefaget med et løp som gir generell studiekompetanse

1.7.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE LÆREFAGET VG3 REISELIV ELLER ERSTATTE LÆREFAGET MED ET LØP SOM GIR GENERELL STUDIEKOMPETANSE

Endring på Vg2 reiseliv og Vg3 reiselivsfaget henger tett sammen. For begrunnelser og hørings spørsmål, se 1.6 Vg2 reiseliv.

1.8. VG3 RESEPSJONSFAGET

Det foreslås å videreutvikle resepsjonsfaget til å omfatte et større fagområde og flere bransjer.

1.8.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREUTVIKLE RESEPSJONSFAGET TIL Å OMFATTE ET STØRRE FAGOMRÅDE OG FLERE BRANSJER

Resepsjonsfaget er i dag primært rettet mot hotellresepsjon. Det foreslås å videreutvikle faget og gjøre kompetansen bredere, slik at det retter seg mot flere bransjer.

FRSS har pekt på frontlinjetjenester som et nytt område. Et annet område er sikkerhet. Flere virksomheter slår i dag sikkerhetsbemanningen sammen med resepsjonsfunksjoner, slik at samme person kan ivareta begge oppgaver.

Det vises til forslag om å legge ned Vg3 sikkerhetsfaget (1.5 Vg3 sikkerhetsfaget).

? Bør kompetansen i resepsjonsfaget gjøres bredere, slik at resepsjonsfaget kan rette seg mot flere bransjer?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør kompetanse i resepsjonsfaget utvides med sikkerhet som faglig element?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.9. VG2 OG VG3 IKT-SERVICEFAG

Det foreslås å flytte Vg2 og Vg3 IKT-servicefag til utdanningsprogram for elektrofag. Det foreslås å avvikle ordningen med kryssløp fra alle Vg1 utdanningsprogrammene til Vg2 IKT-servicefag.

1.9.1. BEGRUNNELSE FOR Å FLYTTE VG2 OG VG3 IKT-SERVICEFAG TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR ELEKTROFAG OG Å AVVIKLE KRYSSLØP FRA ALLE VG1 UTDANNINGSPROGRAMMENE TIL VG2 IKT-SERVICEFAG

Det er relativt mange elever som velger IKT-service på Vg2. I inneværende skoleår er det 1159 elever, og antallet har vært stabilt de siste tre årene. IKT-servicefaget er også et relativt stort lærefag. I 2015 oppnådde 508 kandidater fagbrev. Antallet har økt noe de siste tre årene. Kun tre prosent av de som oppnådde fagbrev, gikk opp som praksiskandidater. Dette tyder på at IKT-servicefag er en ungdomsutdanning, og at arbeidsmarkedet bruker lærlingordningen til å rekruttere faglært arbeidskraft.

I dag er Vg2 IKT-servicefag søkbart fra samtlige utdanningsprogram. Det resulterer i at grunnlaget og kunnskapsnivået til elevene på Vg2 IKT service varierer mye. I følge partene i arbeidslivet er kun ett år med spesifikk opplæring rettet mot IKT-service ikke tilfredsstillende. Dette taler for at det bør gjøres endringer av dette opplæringsløpet på yrkesfag.

Per i dag kommer de fleste elevene som begynner på Vg2 IKT-servicefag fra Vg1 Elektro. I 2015 hadde 314 elever fullført Vg1 elektrofag, mens 259 elever hadde fullført Vg1 service og samferdsel, 168 elever kom fra Vg1 teknikk og industriell produksjon, 63 elever fra Vg1 bygg- og anleggsteknikk og 46 elever fra Vg1 helse- og oppvekstfag.

En fordel ved å flytte IKT-service til elektrofag er at IKT-servicefag vil bli en del av et utdanningsprogram der lærefagene har god forankring i arbeidslivet.

Elektrikeren må i dag og i fremtiden ha mer og bedre IKT-kompetanse. Blant annet viser faglig råd for elektro (FREL) til utviklingen av elektronisk kommunikasjon (Ekom) som et sentralt utviklingsområder innenfor elektrobransjen. Et annet eksempel er Smart Grid (smart strømstyring) og smarthusløsninger, der elektriske komponenter og apparater kan styres via internettet. IKT-servicefag vil derfor ha felleselementer med flere av lærefagene på elektrofag. Felleselementer mellom lærefag vil kunne bidra til et relevant opplæringsløp fra Vg1 til Vg3.

IKT-sektoren består i hovedsak av arbeidstakere som først og fremst har høyere utdanning. I tillegg er det en stor andel som er selvlærte. Lærlinger og faglærte taper ofte i konkurranse om jobbene med begge disse gruppene. Sertifikater ser ut til å være et minst like viktig konkurransefortrinn som å ha oppnådd et fagbrev. Grunnlaget for å opprette et eget utdanningsprogram som skal rekruttere til bransjen, er derfor diskutabelt. Det er også usikkert om bransjen vil endre sitt rekrutteringsmønster selv om det etableres et eget utdanningsprogram for IKT.

Høringsinstansene bes også om innspill når det gjelder innplassering på elektrofag. For eksempel om IKT-service skal være et eget programområde på Vg2 eller om det skal være en del av et

programområde på Vg2 som kan inkludere felles faglige elementer fra dataelektroniker og evt. andre lærefag.

? Bør programområde for Vg2 IKT-servicefag og tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for elektrofag?

Ja

Vi er positive til at programområde for IKT flyttes til elektrofag, og mener det vil kunne gi bedres skolerte lærlinger og et utdanningstilbud mer i tråd med arbeidslivets behov.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan VG2 IKT-service skal innplasseres på elektrofag, mener vi at det er riktig at IKT servicefaget inngår i et VG2 med VG2 med elementer fra dataelektroniker og eventuelt andre lærefag.

Vi er også enige i at det ikke lenger er et kryssløp fra alle utdanningsprogram inn på VG2 IKT-service, men konsentrerer det til elektrofag. Dette vil kunne gi mer motiverte og bedre forberedte elever til VG 2. IKT servicefag trenger å løftes opp som et eget fagvalg på lik linje med øvrige yrkesfag.

1.10. VG3 IKT-SERVICEFAG

Det foreslås å videreføre lærefaget på utdanningsprogram for elektro.

1.10.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE LÆREFAGET PÅ UTDANNINGSPROGRAM FOR ELEKTRO

Begrunnelsen for å flytte IKT-servicefag til elektro er beskrevet ovenfor.

De faglige rådene har pekt på muligheten for å opprette nye lærefag knyttet til IKT. Ingen av disse forslagene høres i denne sammenheng. Ikke fordi de avvises, men fordi forslagene ikke vurderes som ferdigutviklet verken med hensyn til kompetansebeskrivelse, arbeidsmuligheter og ikke minst muligheter for lære plasser

? Bør Vg3 IKT-servicefag flyttes til utdanningsprogrammet for elektrofag?

Ja

Vi mener det er riktig og flytte også VG3 IKT til elektrofag , med mye av samme begrunnelse som under forrige punkt

1.11. VG2 TRANSPORT OG LOGISTIKK

Det foreslås å flytte Vg2 transport og logistikk og tilhørende lærefag til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon.

1.11.1. BEGRUNNELSE FOR Å FLYTTE VG2 TRANSPORT OG LOGISTIKK OG TILHØRENDE LÆREFAG TIL UTDANNINGSPROGRAM FOR TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON

FRSS har pekt på at faginnholdet på Vg1 service og samferdsel er for teoretisk og merkantilt for elever som ønsker utdanning innen transport og logistikk. FRSS foreslo primært å etablere et eget utdanningsprogram for transport og logistikk sammen med eventuelle beslektede lærefag.

Vg2 transport og logistikk har hatt en øking i antall elever de siste årene. I skoleåret 2016-17 var det i alt 725 elever på landsbasis. Til sammenligning var det 1989 elever på Naturbruk som er det minste av dagens yrkesfaglige utdanningsprogrammer.

Et relativt begrenset elevgrunnlag vil kunne føre til at tilbudet bare opprettes på et mindre antall skoler. Det vises til at mange av de elevene som går på Vg2 transport og logistikk, kommer fra utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon (TIP) gjennom kryssløp. De siste årene har to av tre elever kommet fra TIP. Å flytte Vg2 transport og logistikk vil derfor være en god tilpasning til dagens søkermønster.

En oversikt over skolevalg i tre fylker viser i tillegg at hovedparten av elevene velger nærskolen på Vg1, uavhengig av fagtilbud. Selv om det opprettes et eget utdanningsprogram for transport og logistikk vil trolig fortsatt en stor del av elevene søke via kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjon (TIP), da dette er et utdanningsprogram som opprettes på mange skoler og som har mange søkere.

I tillegg vil et eget utdanningsprogram for transport og logistikk være relativt snevert når det gjelder lærefag. Elevene som starter på Vg1 transport og logistikk vil ha svært begrensede muligheter for å skifte retning. Elevene vil også være sårbare overfor konjunkturer og nedgang i antall læreplasser.

Det er samtidig et faglig slektskap mellom transport og de mekaniske fagene på TIP. Ifølge sammenslutningen av opplæringskontorer på transport (Sotin) har TIP et mer relevant innhold for fagutøvelsen som sjåfør eller logistikkarbeider enn det service og samferdsel har i dag.

Forslaget om å flytte Vg2 transport og logistikk til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon vil kunne bidra til mer relevant opplæring, god tilgang på skoletilbud og gode læreplasser over hele landet.

En utfordring ved å flytte Vg2 transport og logistikk kan imidlertid være at det vil føre til en utvidelse av et allerede bredt Vg1 TIP. Det kan bli en utfordring å skulle tilrettelegge opplæringen slik at den oppleves som relevant for alle elever på Vg1 TIP. Som tallene viser er det imidlertid allerede slik i dag, at mange elever på transport og logistikk har fullført Vg1 TIP.

? **Bør Vg2 transport og logistikk og tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.12. VG3 YRKESJÅFØRFAGET

Det foreslås å videreføre lærefaget Vg3 yrkessjåførfaget i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. Det foreslås at lærefaget fortsatt skal bygge på Vg2 transport og logistikk.

1.12.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE LÆREFAGET VG3 YRKESJÅFØRFAGET I UTDANNINGSPROGRAM FOR TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON, OG AT DET FORTSATT SKAL BYGGE PÅ VG2 TRANSPORT OG LOGISTIKK

Begrunnelsen for å flytte yrkessjåførfaget til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon er beskrevet ovenfor (se 1.11 *Vg2 transport og logistikk*).

Antall læreplasser i yrkessjåførfaget har økt de siste årene. Fra 299 nye lærekontrakter i 2011 til 429 nye lærekontrakter i 2016.

FRSS har også foreslått at lærefaget deles i ulike fagbrev: Et fagbrev rettet mot godstransport (tyngre kjøretøy), godstransport (lette kjøretøy) og ett mot persontransport. Bakgrunnen for forslaget er at det kreves ulike førerkort for ulike typer transport. Det stilles også ulike kompetansekrav for sjåfører innenfor godstransport og persontransport.

En risiko ved deling av lærefaget er at dette kan gi fagarbeideren en mer snever kompetanse, og dermed en begrensning av senere jobbmuligheter. Høringsinstansene bes derfor vurdere å opprette fordypninger i lærefaget som kan være mer hensiktsmessig løsning. Valgbare fordypninger på Vg3 er omtalt i eget høringsnotat.

Bør yrkessjåførfaget videreføres i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

1.13. VG3 LOGISTIKKFAGET

Det foreslås å videreføre lærefaget i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. Det foreslås at lærefaget fortsatt skal bygge på Vg2 transport og logistikk.

1.13.1. BEGRUNNELSE FOR Å VIDEREFØRE LÆREFAGET VG3 LOGISTIKKFAGET I UTDANNINGSPROGRAM FOR TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON, OG AT LÆREFAGET FORTSATT SKAL BYGGE PÅ VG2 TRANSPORT OG LOGISTIKK

Begrunnelsen for å flytte logistikkfaget til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon er beskrevet ovenfor (se 1.11 *Vg2 transport og logistikk*).

Logistikkfaget har hatt en øking i antall læreplasser fra 124 nye lærekontrakter i 2011 til 183 nye lærekontrakter i 2016.

FRSS har vurdert at det kan være behov for ulike fordypninger på Vg3 logistikkfaget rettet mot ulike typer terminaler/lager. Transportplanlegging og spedisjon er et annet område som kan være grunnlag for en fordypning.

Forslag til rammer for å opprette eventuelle fordypninger er beskrevet i et eget høringsnotat og er også en del av denne høringen. Høringsinstansene bes om å vurdere om det er behov for opprette eventuelle fordypninger innenfor Vg3 logistikkfaget.

 Bør logistikkfaget videreføres i utdanningsprogrammet for teknikk og industriell produksjon?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen